1918. szept. 11 – 901.

A NAGYSZALONTAI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1918 ÁPRILIS
HÓ 4-ik NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

(I.)

ÖSSZEÁLLITOTTA:
FOGARASSY BÁLINT
egyházmegyei leikészi főjegyző.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADÁSA.

DÖME KÁROLY NAGYSZALONTA. 1918.—VIII.

A NAGYSZALONTAI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1918 ÁPRILIS
HÓ 4-ik NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

(I.)

ÖSSZEÁLLITOTTA:

FOGARASSY BÁLINT

egyházmegyei lelkészi főjegyző.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADÁSA.

DÖME KÁROLY NAGYSZALONTA 1918 – VIII.

A Nagyszalontai Református Egyházmegye 1918. évi április hó 4. napján Nagyszalontán tartott

közgyülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és Tisza István gróf egyházmegyei gondnok elnöklése mellett:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balog Ambrus ny. esp.	Tisza Kálmán gróf
Nagy Imre	Hadházy Kálmán
Szabó István	Dr. Szarka Sándor
Kassay Béla	Tatár Balázs
	Ötvös Gyula

II. Ügyészek:

Hadházy Kálmán, Dr. Szarka Sándor.

III. Jegyzők:

Fogarassy Bálint és Perecz István lelkészi, Tatár Balázs és Szabó Lajos világi részről.

IV. Számvevőszéktől:

Rácz Gyula elnök, Perecz István előadó, Kassay Béla, Botyán Pál, Debreczeni István, Vargha Zoltán, H. Fekete Péter, Kegyes István.

V. Tanügyi bizottságtól:

Böszörményi Lajos elnök, Bottyán Pál előadó, Balog Ambrus, Nagy Imre, Szabó István, Kassay Béla, Fogarassy Bálint, Kolumbán Áron, Bessenyey Imre, Szondy Géza, Perecz István, Schrötter Dániel, Szabó Lajos, Szücs Balázs.

VI. Lelkészek:

Balog Ambrus sarkadi, Bessenyei Imre mezősasi, Bódogh János mezőbajji, Bokor Sándor erdőhegyi, Boros Gábor árpádi,

Bottyán Pál belényesi, Böszörményi Lajos nagyszalontai, Bugyi János erdőgyaraki, Debreceni István nagyszalontai, Fogarassy Bálint ágyai, Hodor István köröstárkányi, Igyártó Sándor bélzeréndi, Kalas Ferenc magyarcsékei, Kassay Béla tenkei, Kolumbán Áron kötegyáni, Lengyel Imre radnalippai, Nagy Imre biharugrai, Nagy Károly belényessonkolyosi, Perecz István körösnagyharsányi, Péntek Ferenc berekböszörményi, Szabó István geszti, Szondi Géza kisperegi, Unghvári Gyula tamáshidai lelkészek.

VII. Tanitóképviselők:

Posta Lajos, Schrötter Dániel, Szücs Balázs.

VIII. Egyházak világi képviselői:

Erdőgyarakról Sánta Lajos, Körösnagyharsányból Aradi Bálint, Magyarhomorogról Kertész István, Sarkadról Tokaji Lajos egyházgondnokok, Nagyszalontáról K. Balog József és Tenkei István presbiterek.

1. szám. A nagyszalontai református egyházmegye közgyülésének tagjai Nagyszalontán a református központi iskola tornatermében gyültek össze. Énekléssel és imádkozással kezdék meg a munkát. A „Te benned biztunk“ elhangzása után Böszörményi Lajos esperessel igy imádkoztunk:

Hatalmas mennyei Felség, szerető Atyánk az ur Jézus Krisztusban! Por gyermekid imádsága száll most feléd az égre s hitünk szárnyain hozzád emelkedünk! Óh mert itt a földön nincsen senki, akihez folyamodjunk, akitől szabadulást, megtartatást, segedelmet várhatnánk. Sohasem éreztük annyira kicsinységünket, erőtlenségünket, mint most ezen veszedelmes időben, midőn népek sorsát eldöntő csaták dulnak nemcsak a földön és a vizekben, hanem a föld alatt és fent a levegőég roppant birodalmában és mi mégis nem félünk, nem rettegünk, sőt rendithetetlen bizodalommal nézünk a jövőbe, mert jól tudjuk, hogy sorsunk, életünk a Te áldó kezeidbe van letéve, — hisszük, hogy Te nem hagyod el a Te magyar népedet és megtartod örökségedet!

Mindentudó mennyei Felség! Hatalmas Istenünk! Te mideneket látsz mennyen és a földön. Látod, hogy a szent fiad által lehozott békességet megzavarta a gonoszság, hajlékaink csendes nyugalmát feldulta a háboruság, családunk boldogságának derült egét elhomályositotta a bánat fellege Látod, hogy a béke fehér galambja elszállott körünkből s fekete szárnyával beboritott bennünket az aggo-

dalom. Óh bocsásd vissza minél előbb azt az erőszak által elzavart galambot a béke olajágával, hogy akik most sirnak, vigasztalást találjanak s Téged áldjanak szivüknek teljességéből.

Kegyelmes Istenünk! Te jól tudod, hogy elmentenek legjobbjaink, — fiaink, erőteljes férfiaink a megtámadott haza védelmére és mi, akik itthon maradtunk, folytonosan ő érettük imádkozunk, — igyekszünk a háboru által okozott sebeket gyógyitani, a nyomoruságot enyhiteni s anyaszentegyházad épitése körül forgolódni. Ime mostan is azért gyültünk össze a Te nevedben, hogy szent fiad által e földön alapitott országod ügyeiről tanácskozzunk. Óh légy velünk, állj mellettünk ezen foglalkozásunkban, világositsd értelmünket, vezéreljed lelkünk gondolatait, szivünk érzelmeit, hogy minden határozataink intézkedéseink anyaszentegyházad javára szolgáljanak. Segélj eszünkbe vennünk ezen veszedelmes időben mindazokat, melyek békességünkre valók, hogy igy a Te nyugalmad szálljon a mi sziveinkbe, áldásod, kegyelmed hazánkra, nemzetünkre. Ámen.

Ezután Tisza István gróf, egyházmegyei gondnok, miután kifejezte háláját az isteni gondviselés azon kegyelméért, hogy hosszas távollét után ismét megjelenhetett közgyülésünkön s miután magát a közgyülés szives jóindulatába ajánlja, a megjelent tagok üdvözlése után

a nagyszalontai református egyházmegye 1918. évi április hó 4. napjára összehivott közgyülését megnyitja

2. szám. Az egyházak világi képviselőit a VIII. alatt közölt névsor szerint megbizó leveleik alapján igazolja egyházmegyénk közgyülése.

3. szám. Esperes jelenti, hogy Bagdi János tanácsbiró, Bodnár Lajos cserméi, Nagy Dániel szentleányfalvai és Ónody Sándor mezőgyáni lelkészek betegség, hivatalos elfoglaltatás vagy közlekedési nehézségek miatt egyházmegyénk mai közgyülésére nem jöhettek el.

Sajnos tudomásul szolgál.

4. szám. Esperes bemutatja a mai közgyülés tárgysorozatát.

Egyházmegyénk közgyülése az előre kiosztott tárgysorozatot felolvasottnak tekinti s azt a tanácskozás sorrendjéül változatlanul elfogadja.

5. szám. Esperes következő jelentést terjeszti közgyülésünkhöz (lásd a mellékleten.)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését általában tudomásul veszi és intézkedéseit jóváhagyja.

a) Dicsérettel emeli ki, hogy bár a még mindig duló világháboru egyházi életünk müködésére bénitó hatással volt, a lelkészek, tanitók és presbiteriumok körültekintő gondoskodásukkal s önfeláldozó fáradozásukkal legalább a visszaesést a legtöbb helyen megakadályozták.

b) Felhivja egyházainkat, hogy ha már az uj épitkezések a rendkivüli drágaság miatt szünetelnek is, meglevő épületeik jókarban tartására nézve minden lehetőt elkövessenek.

c) Megelégedéssel veszi tudomásul, hogy a hadvezetőség az egyházmegyénkből behivott négy tábori lelkész közül Hodor István köröstárkányi lelkészt már haza bocsátotta. Felkéri Esperest, hogy szorgalmazza a többi három felmentését is, mert hazajövetelük életkérdés pásztor nélkül szükölködő egyházközségeikre nézve.

d) A B) osztályu és csak segédszolgálatra alkalmas tanitók szabadságolását s egyházainkba állami tanitóknak helyettesekül történt kiküldését kellőleg méltányolja közgyülésünk s azon reményben van, hogy ez az üdvös intézkedés emelni fogja a tanitás eredményét.

e) Jól eső érzésekkel veszi tudomásul, hogy tanitóink, sőt lelkészeink többségének is, sulyos anyagi helyzetén nagy mértékben enyhitett a ruha- és drágasági államsegély, jól esik tudni azt is, hogy tanitóink közül sokan már a családi pótlékot is megkapták, — ha ezt a lelkészek is megkaphatják, családjaik sok nélkülözéstől menekülnek meg.

f) Hálás köszönettel adózik közgyülésünk Gróf Tisza István egyházmegyei gondnok urnak azon szives jóságáért, hogy áldott emlékezetü édes atyjának, Tisza Kálmán egyházmegyénk feledhetetlen gondnokának értékes képét egyházmegyénknek ajándékozta. Kegyelettel őrizzük meg a nagybecsü adományt s megbizzuk Esperest, hogy közgyüléseink alkalmával a kép kifüggesztéséről és megőrzéséről gondoskodjék, ez utóbbira vonatkozólag legközelebb jelentést vár közgyülésünk.

g) Az Egyetemes Református Egyház vezetőségének a reformáció négyszázados megünneplésére tett intézkedéseit csak helyeselni tudja s az ünnepély impozáns lefolyását, széles körben nagy hatást keltett sikerét dicsekedéssel emlegeti. Az 1917. évi október hó 22-én megnyilt zsinattól sok üdvös intézkedést remél egyházmegyénk közgyülése.

h) Közgyülésünket fájdalmasan érinti Dabizs Ferenc köröstárkányi tanitó gyászjelentése. Küzdelmes pályát futott meg, nyugodjék békével!

6. szám. Esperes elnöki uton tett intézkedéseiről következőkben számol be (Lásd: Esperesi jelentés, 3. oldal.)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését az elnöki uton tett intézkedésekről helyeslőleg veszi tudomásul. Helyben hagyja, hogy

ad 1. Mangu Árpád református vallásu állami tanitót felhatalmazta arra, hogy a világosi polgári leányiskolában a református vallást tanithassa,

ad 2. Pap Lajos II. lelkészképességi vizsgát is tett pankotai segédlelkészt ugyanoda helyettes lelkésznek kinevezte és Hunyady László gyoroki lelkészt a felügyelői tiszt alól felmentette, —

ad 3. Borbély Sára róm. kath. vallásu tanitónőt a tiszaradványi pusztai iskolában helyettesül alkalmazta,

— Borbély Sára róm. kath. vallásu tanitónőnek a református növendékek vallásos oktatására adott felhatalmazást azonban csakis kivételesen erősiti meg közgyülésünk, mert a 289—1917. sz. egyházkerületi határozat világosan kimondja, hogy a nem református vallásu hitoktatókat még a mostani nehéz körülmények között is mellőzni kell —

ad 4. a belényessonkolyosi,

ad 7. a kisperegi,

ad 8. az erdőgyaraki presbiteriumnak ideiglenes kölcsön felvételére felhatalmazást adott, kötelezi azonban a presbiteriumot az esperesi engedélyben körülirt feltételek pontos betartására.

7. szám. Bottyán Pál előadó felolvassa a tanügyi bizottság jelentését. (Lásd az irattári példányt!)

Egyházmegyénk közgyülése a tanügyi bizottság jelentését tudomásul veszi s a hadba vonult tanitók helyettesitését megterheltetésükkel is teljesitő tanitóknak s lelkészeknek fáradságos munkájukért ez uton mond köszönetet s felhivja az egyházakat, hogy a helyettesitők dijazásáról gondoskodjanak. Egyuttal a következő intézkedéseket foganatositja.

Erdélyi Gyula köröstárkányi fitanitót már 1916. évi ápril hó 27-én az egyházmegyei biróság 57 sz. határozatával hanyagságáért és szabálytalan eljárásáért feddésre itélte. Most ismét nincs hatodik osztálya, s a haladási naplót nem vezeti pontosan, tananyagbeosztása nincs, a tananyagot el nem végezte. Tekintettel arra, hogy Erdélyi Gyulánál egyházmegyénk köz-

gyülése nem az általa igért javulás hanem a visszaesés jelét látja és sajnálattal tapasztalja, hogy 1916-ban őszintén tett erre igéretet. Figyelembe véve továbbá azon körülményt, hogy Köröstárkány egyházmegyénk egyik legexponáltabb helyen fekvő gyülekezete, s azzal, ha itt a tanügyet tovább is a jelenlegi siralmas állapotban hagyjuk, egyházunknak s ezáltal a magyarságnak pusztulását segitjük elő e vidékén, épen ezért Erdélyi Gyulát mégegyszer komolyan figyelmezteti egyházmegyénk közgyülése, hogy az emlitett hiányokat az iskolai év végéig pótolni igyekezzék. Ha azonban az esperesi vizitáció iskolájában megfelelő eredményt nem találna, arra az esetre már most megadja Nt. Esperes urnak a felhatalmazást, hogy ellene a fegyelmi vizsgálatot inditsa meg.

Árpád iskolaszékét utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy a beszédértelem gyakorlatok tanitásához szükséges szemléltető képeket szerezze be.

Mezőbajj iskolaszékét utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy a nagyobbik iskola számára a hiányzó taneszközöket szeptemberre szerezze be.

Komádi fitanitóinak figyelmébe ajánlja egyházmegyénk közgyülése, hogy a requirálás és összeirás miatt el nem végzett tananyagot a második félévben pótolni igyekezzenek. A két hónapot igénybe vett requirálási időt pedig sokalja, s megjegyzés nélkül nem hagyhatja s elvárja, hogy a jövőben az ilyenféle megbizatást a tanügy kevesebb kárával végezzék el.

Simonyifalvai hitoktatót Nustyán Endrét felhivja egyházmegyénk közgyülése, hogy a hosszas szünet miatt el nem végzett vallástani tananyagot pótolni igyekezzék.

Ágya iskolaszékét utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy mivel Némethné Fekete Gizella tanitónő a nagyobb fiukkal szemben fegyelmet gyakorolni képtelen, utasitjuk az iskolaszéket, hogy a fegyelem fenntartásáról gondoskodjék.

A *Ságí Péter* elleni panaszát a tenkei presbiteriumnak s a tanügyibizottságnak sajnálattal veszi tudomásul egyházmegyénk közgyülése s mivel róla már régebben tudjuk, hogy kellő eredményt nem ér el iskolájában, éppen ezért komolyan figyelmezteti egyházmegyénk közgyülése, hogy ha az egyházmegyei látogató küldöttség nála megfelelő eredményt nem talál, ellene a fegyelmi vizsgálatot meginditja.

Szatmári István m. remetei lelkész 15 év óta viselt tanügyi bizottsági tagságról lemondott. Egyházmegyénk közgyülése midőn Szatmári István magyarremetei lelkész lemondását tudomásul veszi s 15 évi munkálkodásáért jegyzőkönyvében köszönetét fejezi ki, s helyette az iskolák látogatását a belényesi

kör másik részében eddig is végző Bottyán Pál belényesi lelkészt bizza meg.

Perecz István tanügyibizottsági tag azzal a kérelemmel fordult egyházmegyénk közgyüléséhez, hogy a geszti körből *Sarkadkeresztur* és *Okány* községeket, mivel azok általa nehezen megközelithetők, sziveskedjék a sarkadi körhöz csatolni.

Egyházmegyénk közgyülése figyelembe véve a felhozott indokokat Sarkadkeresztur és Okány községeket a geszti körből a sarkadi körhöz teszi át, egyuttal a geszti kör látogató fuvaráltalányából 8 koronát a sarkadi körlátogató fuvaráltalányához csatol.

8. szám. Péntek Ferenc berekböszörményi lelkész előadja, hogy a „Népisk. Szervezet és Szolgálati Pragmatika“ a tanitóknak tulságos sok jogot és önállóságot biztosit. Elégedetlenségét fejezi ki a tanitók hivatali munkálkodása felett, mivel az órákat pontosan nem tartják meg, a tantervben előirt anyagot nem végzik el, az órarendet sem tartják be, miért is a következő határozati javaslatot nyujtja be egyházmegyénk közgyüléséhez elfogadás végett:

„Az egyházmegye feliratot intéz a kerülethez, hogy a népiskolai szervezet 90. §-át oda módositsa, hogy abból ez a kifejezés „munkatársának tekintsék“ kihagyassék és helyébe ez tétessék: „hivatali főnöküknek tekintsék“ és az egész szervezeti szabályban a megfelelő kitételek e szerint igazittassanak ki.

Hasonlóképen a 192. §-ban ez a kitétel: „az igazgató tanitó az osztálytanitóknak nem felebbvalója, nem hatósága, a *nem* kifejezés töröltessék és a szervezetben a megfelő kitételek e szerint igazittassanak ki. Ezzel a felterjesztéssel az elnökség bizatik meg.“

A javaslat előterjesztése után *Balog Ambrus* egyházmegyei tanácsbiró emelkedik szólásra, aki a legnagyobb megütközéssel vesz tudomást Péntek Ferenc lelkésznek az egyházmegyei érdemes tanitói kar ellen elhangzott indokolatlan támadásáról, tiltakozik az ellen, hogy a minden elismerésre méltó tanitóságot akárki is e gyülésteremben támadja. Javasolja, hogy az inditványt egyhangulag utasitsa el egyházmegyénk közgyülése.

Böszörményi Lajos esperes az elnöki székből a leghatározottabban visszautasitja a tanitói kar ellen elhangzott, minden igazságot nélkülöző támadást.

Gróf Tisza István gondnok nem tartja megengedhetőnek egyházmegyénk gyüléstermében azt a hangot és modort, melyet Péntek Ferenc felszólalásánál használt. Felhivja javaslat-

tevőt, hogy vegye tudomásul, miszerint egyházmegyénk minden

alkotó tagja ugy a multban, mint a jelenben a tanitóságot igazi barátjának, értékes munkatársának tekintette és tekinti, akiknek önzetlen, önfeláldozó munkásságát mindenkor a legmelegebb megértéssel, elismeréssel és méltánylással kisérte és kiséri, a jövőben is karöltve kiván haladni a tanitósággal egyházunk magasabb céljainak elérésében. Csatlakozik Balog Ambrus inditványához, kéri Péntek Ferenc javaslatának elutasitását.

Egyházmegyénk közgyülése mindenben egyetért Balog Ambrus tanácsbiró, Böszörményi Lajos esperes és Gróf Tisza István egyházmegyei gondnok felszólalásaiban elhangzott kijelentésekkel. Megütközését és tiltakozását fejezi ki a minden elismerésreméltó egyházmegyei tanitói kart ért méltatlan és indokolatlan támadással szemben, azt a leghatározottabban visszautasitja, Péntek Ferenc inditványát az összes szavazatokkal — javaslattevő egyetlen szavazatával szemben — elveti.

9. szám. A missiói bizottság összesitett jelentése a következő:

ELSZÁMOLÁS A SEGÉLYEKRŐL.

A) *A konventi segély az egyházkerülettől.*

Bevétel.	1917. évi segély	1900 K — f.
	Lengyel Imre 1916. évi maradványa	8 „ — „
	Együtt	1908 K — f.
Kiadás.	1917. évi lelkigondozás készkiadásai	1904 K 54 f.
	Bokor Sándor 1916. évi tulkiadása	3 „ 98 „
	Együtt	1908 K 52 f.
	Bevételek összege	1908 K — f.
	Kiadások összege	1908 „ 52 „
	Tulfizetés	— K 52 f.

Ezen összeg Lengyel Imre radnalippai lelkész javára megy. Bokor Sándor számláját terheli 0·02 K.

B) *Egyházkerületi segély.*

Bevétel.	1917. évi segély		1300 K — f.
	1916. évi maradvány az egyes lelkészeknél		122 „ 50 „
	1917. évi tulkiadás az ágyai körben	192 K — f.	
	a kisperegi körben	11 „ — „	
	a m. csékei körben	383 „ — „	

a pankotai körben	42 K — f.	
a vadászi körben	10 „ — „	638 K 50 f.
Együtt		2061 K — f.
Kiadás. Az 1917. évi lelkigondozás készkiadásai		1947 K — f.
Maradvány		114 K — f.

Ezen összeg a feketetóti lelkész számláját terheli. A tulkiadásokból 192 K az ágyai, 11 K a kisperegi, 383·50 K a magyar csékei, 42 K a pankotai, 10 K a vadászi lelkész javára megy. Ezekből Ágya 100 K, Magyarcséke 100 K-t ref. segélyegyleti segélyből, Magyarcséke 60 K-t egyházmegyei segélyből fedezett.

C) *Egyházmegyei segély.*

Bevétel. 1917. évi segély a cserméi lelkésznek ...		100 K — f.
1917. évi segély a m. csékei lelkésznek...		60 „ — „
Együtt		160 K — f.
Kiadás. 1917. évi lelkigondozás készkiadásai... ...		160 K — f.

Határozati javaslat:

Egyházmegyei közgyülésünk a missiói bizottság jelentését egész terjedelmében tudomásul veszi és elfogadja s az összes iratokkal együtt felterjeszti a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez a következők kiemelésével:

1. A borossebesi, kisjenői, radnalippai (konventi segélyes), az ágyai, belényesi, kisperegi, magyarcsékei, tenkei, vadászi (egyházkerületi segélyes), a cserméi (egyházmegyei segélyes) missziói kör lelkészének számadását jóváhagyja és Szabó József, Bokor Sándor, Lengyel Imre, valamint Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Szondy Géza, Kalas Ferenc, Kassay Béla, Igyártó Sándor, ugyszintén Bodnár Lajos, részére az 1917. évi számadásokra vonatkozólag a felmentést a szokásos fentartással megadja azzal, hogy Bokor Sándor 0·02 K-t az 1918. évre vigyen át és arról a rendes időben számoljon el. Lengyel Imre javára 0·54 K, továbbá Fogarassy Bálint javára 92 K, Szondy Géza javára 11 K, Kalas Ferenc javára 223 K 50 f., Igyártó Sándor javára 10 K tulkiadást állapit meg közgyülésünk, mit nevezett lelkeszek a sajátjukból fedeztek.

2. Mivel a feketetóti kört gondozó lelkész immár két év óta nem küldött be jelentést, sem az általa felvett segélyről nem számolt el, fegyelmi eljárás terhe alatt kötelezi őt közgyülésünk, hogy ezt 1918. év julius hó 1-ig okvetlenül tegye meg.

3. Felhivja közgyülésünk a missziói körök gondozásával megbizott lelkészeinket, hogy évi jelentéseiket mindenkor a missiói naplójuk alapján tegyék meg, s azokat pontosan küldjék be a missziói bizottság elnökéhez. Abba benne kell hogy legyen minden megtett ut, végzett funkció, kiadott költség. Ennek másolata az *Utazási napló;* ebből töltendők ki a *Missziói jelentés* megfelelő rovatai Bármiféle eltérés attól a *jegyzetek* ben magyarázandó meg. Ugyanitt ejtendő meg a segélyről való elszámolás. A jelentés minden rovata pontosan kitöltendő, számadásai összegezendők. Minden nem ily módon készitett jelentés a jövőben visszaküldetik.

4. Felhivja közgyülésünk a segélyben nem részesülő missziói körök lelkészeit, hogy a lélekszámot végzett lelkészi funkciókat, a kör általános állapotát magában foglaló rövid jentést küldjenek be évente az egyházmegye missziói müködésének teljes áttekinthetése végett a missziói bizottság elnökéhez.

5. Örvendetesen veszi tudomásul közgyülésünk a seprősi és vaskóhi fiókegyházközségek megalakulását. Egyben felhivja az illető körök lelkészeit, hogy a megalakulásról felvett jegyzőkönyveket, az anyaegyházzal kötött és mindkét presbiterium által elfogadott egyezséglevelet az E. T I. tc. 12. §-a értelmében mielőbb terjesszék be a szervezkedés egyházi főhatóságaink által leendő jóváhagyás céljából. Oly időben tegyék ezt, hogy az egyházi adózás még 1918. év folyamán életbeléptethető legyen.

6. Felhivja közgyülésünk a pankotai kör helyettes lelkészét, hogy lelkiismeretes hüséggel forgolódjék megbizásának kiválóan fontos területén. Igyekezzék a lelkigondozás terén minden tőle telhetőt megtenni, hogy ott rendet teremtsen, hiveink szerte szétszóródását megakadályozza. Ujszentannán a hitoktatást személyesen lássa el.

7. Felhivja közgyülésünk a nt. esperesi hivatal figyelmét a vadászi kör türhetetlen állapotára; felkéri, tegyen meg a saját maga hatáskörében mindent, hogy ezt a szépen induló missziói kört a szétzülléstől megóvja. Ha másként nem lehetséges, helyettes lelkész kirendelésével segitsen rajta.

8. A mácsai szórvány hiveinek, valamint Szikszay Dezső törpefalvi, Nagy Lajos tőkefalvi birtokosoknak és Biró Gusztáv drákcsékei községi jegyzőnek nemeslelkü adakozásaikért ezuttal is köszönetét fejezi ki egyházmegyei közgyülésünk.

9. Elismeréssel adózik közgyülésünk mindazon lelkészeinknek, akik a mai megnehezült viszonyok között is lelkiismeretes hüséggel végezték kötelességeiket református magyar népünk lelki gondozása terén. Közgyülésünk teljes tudatában van

annak, hogy továbbra is átérzik, hogy az általuk teljesitett munka ugy magyar nemzeti, mint református keresztyén szempontból véve egyaránt nagyfontosságu. Őrállói ők a lelkeknek, terjesztői olyan lelki igazságoknak, amiket évezredek viharai nem voltak és nem is lesznek képesek soha megingatni. Buzditsa őket továbbra is el nem lankadó igyekezetre az a felemelő tudat, hogy a népek e véres, nagy tusakodásában, az emberi törekvések e titáni harcában nem ültek tétlenül összetett kezekkel, hanem becsületesen kivették a maguk részét abból. Mig ugyanis egyfelől nem engedték a sokszoros teherviselés alatt görnyedő lelkeket elcsüggedni, összeroskadni, hanem kitartásra, a szebb jövőbe vetett jó reménykedésre ösztönözték őket, másfelől féltve őrizték azokat a maihoz hasonló forrongó korszakok szülte uj eszmeáramlatok bomlasztó miazmáitól. Sziklaszilárd meggyőződéssel állottak a kipróbált ősi fundamentumokon s a mostani lelki atmoszférát ellepő efemer eszmék közepette megalkuvást nem ismerő hüséggel hirdették boldognak, boldogtalannak, hogy az egyedüli egészséges és boldogitó életfelfogás minden időben a tiszta evangyéliumi hit és erkölcs marad. Ekként együtt harcolnak ők a többi harcolókkal. Szorgalmatos kezekkel irtogatták az igazi lelki boldogság és önálló magyar nemzeti lét pusztitó hernyóit, amik a véres nagy csaták becses gyümölcseit romlással fenyegették. Öndicsekvés nélkül elmondhatják, hogy a magyar nemzet jövendő sorsának megalapozásában ha nagy mesterek nem is, de becsületes napszámosok mindenesetre voltak ők is. Voltak pedig nem kénytelenségből, nem önhaszonlesésből, hanem egyedül a lélek erejétől indittatva.

10. A missziói bizottság előadójának a folyó évtől kezdődőleg az egyházmegyei közigazgatás terhére 100 korona dijat állapitott meg közgyülésünk.

Kelt Nagyszalontán, 19 8. évi április hó 4-én.

Fogarassy Bálint, a missiói biz. elnöke. *Bokor Sándor,* a missiói biz. előadója. *Lengyel Imre,* missiói biz. tag.

Egyházmegyénk közgyülése a missiói bizottság jelentését elfogadja s határozati javaslatának mind a 10 pontját jogerőre emeli azzal, hogy a jelentést összes irataival — a missiói segélyekre vonatkozó számadást külön jegyzőkönyvi kivonatban is — felterjeszti a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre.

10. szám. A békésbánáti egyházmegye esperese 597—1917. szám alatt azon kéréssel fordul esperes utján közgyülésünkhöz,

hogy a radnalippai egyház kötelékébe tartozó, általa felsorolt 7 községet engedje át a békésbánáti egyházmegyének, hogy azok könnyebb megközelithetőség és a hivek természetesebb és intenzivebb lelki gondozása céljából az ujonnan alakult vásárosi anyaegyházhoz s annak missiói köréhez csatoltassanak.

Esperes ezen ügyben az illetékes radnalippai lelkészt véleményadásra hivta fel, aki átengedhetőnek tartja a fentnevezett 7 községet, sőt a köztük fekvő 8-ikat Vizmát is; szerinte ebből a radnalippai egyháznak semmi kára nem lesz, mivel e községek lakossága román, ritkán vetődik ide református magyar ember, jetenleg a 8 község közül kettőben van hivünk 5, a központtól mindegyik nagy távolságra fekszik, 24—35 kilométernyire s vasut sem vezet egyikbe sem.

Egyházmegyénk közgyülése a felhozott okok alapján Kisgye, Vizma, Krimárváza, Lippakékes, Lábas, Temeskomját, Temeskövesd és Temesszékás községeket a radnalippai missiói körből ki és átengedi a békésbánáti egyházmegyében ujonnan alakult Vásárosi anyaegyház, illetőleg missiói kör részére azon reményben, hogy adandó alkalommal egyházmegyénkkel szemben a békésbánáti egyházmegye is hasonló előzékenységet fog tanusitani.

11. szám. Szabó Isván pénztáros beterjeszti az egyházmegye 1917. évi közalapi járulékairól szóló számadását, melyet egyházmegyénk közalapi bizottsága megvizsgált s teljesen rendbenlevőnek talált. Az 1917. évi kivetés összege 7770 K 72 f.
volt, melyből befolyt ... 7770 K 72 f.
reformáció ünnepi perselypénzből ... 113 K 71 f.
Gusztáv Adolf egyleti perselypénzből ... 74 K 29 f.
összesen ... 7958 K 72 f.

Hátralék tehát nincs. Pénztáros a kimutatott összeget 4 drb nyugta szerint a Magyar Földhitelintézet pénztárába befizette.

Bemutatja pénztáros az 1918. évi közalapi járulék kimutatást, mely az 1917. évivel teljesen megegyezik.

Egyházmegyénk közgyülése az 1917. évi közalapi számadást jóváhagyja s pénztáros részére a felmentvényt elismerése és köszönete kifejezése mellett megadja. Az 1918. évi közalapi járulék kivetést jóváhagyja és megerősiti.

12. szám. Szabó István pénztáros beterjeszti számadását az egyházmegyei közigazgatási pénztár 1917. évi állapotáról.

Bevétel	9291 K 15 f.
Kiadás	7534 „ 14 „
Maradvány	1757 K 01 f.

A pénztár értékei:

1. Takarékpénztári betét	6637 K 20 f.
2. Két drb. régi kötvény értéke	600 „ — „
3. 10000 K 5½%-os hadikölcsönkötvény	10000 „ — „
4. 1500 K 6%-os hadikölcsönkötvény	1500 „ — „
Összesen	18737 K 20 f.
Továbbitott pénzek összege	80590 K - f.

Hátralék nincs.

Közigazgatási költség annyi, mint a mult évben t. i. 97134 lélek után à 2 fill. = 1942 K 68 f.

Pénztáros javasolja a közigazgatási költségeknek 2 fillérről 4 fillérre való felemelését, mely az 1918. évre igy 3885 K-t tenne ki.

Beterjeszti az 1918. évi költségelőirányzatot, mely szerint 6828 K szükséglettel szemben 8513 K 01 f. fedezet s igy 1685 K 01 f. remélhető maradvány mutatkozik.

A számvevőszék ugy a számadásokat, mint a költségelőirányzatot megvizsgálta és helyesnek találta.

Egyházmegyénk közgyülése a közigazgatási pénztár 1917. évi bevételeiről és kiadásairól; — a pénztár értékeiről; — a továbbitott pénzekről — szóló számadásokat, illetőleg előterjesztéseket a számvevőszék javaslata alapján elfogadja és megerősiti, Szabó István pénztáros részére a felmentvényt az 1917. évi számadások kötelezettsége alól elismerése és köszönete kifejezése mellett a szokásos fentartással megadja. A számadásokat irattárba helyezni rendeli el.

Pénztárosnak a közigazgatási költségek felemelésére vonatkozó inditványa és az ezzel szorosan összefüggő 1918. évi költségelőirányzat felett a tárgysorozat következő száma alatt határoz.

A nagyszalontai ref. egyházmegye egyházainak közigazgatási tartozása lélekszám szerint 4 fillérrel.

Sorszám	Egyház neve	Lélekszám	Közigazgatási tartozás
	Ágya	1972	78 K 88 f.
	Szinte	188	7 „ 52 „
	Szapáryliget	88	3 „ 52 „
	Ant	1066	42 „ 64 „

Sor-szám	Egyház neve	Lélekszám	Közigazgatási tartozás
5	Arad	8238	329 K 52 f.
	Árpád	1473	58 „ 92 „
	Belényes	1095	43 „ 80 „
	Belényessonkolyos	409	16 „ 36 „
	Körösjánosfalva	308	12 „ 32 „
10	Belényesujlak	908	36 „ 32 „
	Bélzerénd	454	18 „ 16 „
	Berekböszörmény	3132	125 „ 28 „
	Biharugra	1827	73 „ 08 „
	Borossebes	1330	53 „ 20 „
15	Csermő	597	23 „ 88 „
	Erdőgyarak	1668	66 „ 72 „
	Erdőhegy	1955	78 „ 20 „
	Kisjenő	469	18 „ 76 „
	Simánd	87	3 „ 48 „
20	Feketegyarmat	1893	75 „ 72 „
	Feketetót	341	13 „ 64 „
	Feketegyőrös	58	2 „ 32 „
	Geszt	1662	66 „ 48 „
	Gyanta	1562	62 „ 48 „
25	Kisháza	199	7 „ 96 „
	Tenkeszéplak	100	4 „ — „
	Gyorok	330	13 „ 20 „
	Kispereg	1750	70 „ — „
	Németpereg	245	9 „ 80 „
30	Pécska	303	12 „ 12 „
	Komádi	7172	286 „ 88 „
	Körösnagyharsány	1288	51 „ 52 „
	Körösszakál	214	8 „ 56 „
	Körösszegapáti	1199	47 „ 96 „
35	Köröstárkány	1460	58 „ 40 „
	Kisnyégerfalva	246	9 „ 84 „
	Kötegyán	2558	102 „ 32 „
	Magyarcséke	540	21 „ 60 „
	Bihardobrosd	143	5 „ 72 „
40	Magyarhomorog	1206	48 „ 24 „
	Magyarremete	869	34 „ 76 „
	Mezőbaj	1256	50 „ 24 „
	Mezőgyán	2023	80 „ 92 „
	Mezősas	1600	64 „ — „

Sor-szám	Egyház neve	Lélekszám	Közigazgatási tartozás
45	Nagyszalonta	12771	510 „ 84 „
	Nagyzerénd	2259	90 „ 36 „
	Okány	3570	142 „ 80 „
	Pankota	707	28 „ 28 „
	Világos	122	4 „ 88 „
50	Radnalippa	772	30 „ 88 „
	Sarkad	8389	335 „ 56 „
	Sarkadkeresztur	1421	56 „ 84 „
	Szemlak	488	19 „ 52 „
	Szentleányfalva	688	27 „ 52 „
55	Tamáshida	927	37 „ 08 „
	Tenke	2247	89 „ 88 „
	Vadász	1392	55 „ 68 „
	Simonyifalva	255	10 „ 20 „
	Talpas	141	5 „ 64 „
60	Városfenes	1266	50 „ 64 „
	Zsadány	2238	89 „ 52 „
	Összesen	97134	3885 K 36 f.

Szabó István
e. m. pénzt.

Megállapitotta az egyházmegyei közgyülés.

13. szám. Szabó István egyházmegyei pénztárnok inditványa a közigazgatási költségeknek 2 fillérről 4 fillérre való felemelése tárgyában:

Egyházmegyénk közgyülése tekintettel arra, hogy az egyházak közigazgatási járulékának 4 fillérről 2 fillérre az 1909. évben történt leszállitása bizonyos erőltetéssel ment végbe s az esperesi tiszteletdijnak elvonását eredményezte, melyet azóta, mint nélkülözhetetlen szükségletet az egyházmegye költségvetésébe ismét beállitani kellett, — tekintettel továbbá arra, hogy az adósegélyes egyházak, egyházközségeink nagy többsége — a leszállitás dacára adósegélyben eddig is megkapták a 4 filléres járuléknak megfelelő összeget s elvesztik azt az adósegélyek revisiója alkalmával a 2 filléres járulék meghagyása esetén: az 1909. év előtt érvényben volt s tulajdonképen azóta is kötelezett 4 filléres járulék kivetését már a folyó 1918. évtől kezdve elrendeli.

Az egyházkerület, valamint más egyházmegyék (békésbánáti stb.) példája nyomán tiszteletdijban a

világi fő- és aljegyzőt, továbbá a missióügyi bizottsági előadót is részesiti s utiátalánnyal egyházmegyénk világi e. kerületi képviselőit is ellátja.

Ha már az 1916/7 évben két tisztviselőjének tiszteletdiját rendezte s a javaslat szerint még öt tisztviselő tiszteletdijának rendezésére van szükség, méltányos dolognak tartja, hogy a hét mellett a nyolcadik, a lelkészi főjegyző tiszteletdiját is rendezze.

Midőn tehát a fent elősorolt állások tiszteletdijának rendezését elhatározza, kimondja, hogy

a világi főjegyzőnek 150 kor., a világi aljegyzőnek 150 kor., a missióügyi bizottsági előadónak 100 kor. uj tiszteletdijat

állapit meg együtt ... ... 400 K — f.
a lelkészi aljegyző és számvevőszéki előadó t. diját 90 + 40 kor = ... 130 K — f.
az e. megyei közigazgatási pénztárnok és lelkészi főjegyző tiszteletdiját 100—100 kor., együtt ... ... 200 K — f.
koronával felemeli,
az e. kerületi világi képviselők részére utiátalányul (70×4 ... ... 280 K — f.

koronát szavaz meg. Az igy előállott uj szükséglet ... ... 1010 K — f.
uj fedezet pedig a 2 filléres ujjárulékokból 97.134 lélek után ... ... 1942 K — f.
Mutatkozik 932 kor. maradvány, mellyel a normálköltségvetésben jelentkező deficit megszüntethető lesz.

14. szám. Nagy Imre, mint az egyházmegyei Lelkészi Gyámintézet pénztárosa, beterjeszti az Országos Református Lelkészi Nyugdij és Özvegy- Árva- Gyámintézet 1917. évi számadását, melyet a konventi végrehajtó bizottság jóváhagyott.

Kivetett járulékok összege : 12.517·35 K
Befizetett „ „ 9.400.12 „

Hátralékban maradt ... ... 3.117.23 K, mely összegből azonban f évi márc. 30-adikáig csupán 423·42 K hátralékos tartozás áll fenn.

Egyházmegyénk közgyülése a számadást a maga részéről örömmel veszi jóváhagyó tudomásul és irattárába helyezi el.

15. szám. Egyházmegyénk közgyülése 57 1917. végzésében 1915. évi földhaszonbér elszámolásának tisztázása céljá-

ból arra utasitotta a köröstárkányi presbyteriumot, hogy földhaszonbér szerződéseit eredetiben terjessze be a számvevőszék elnökéhez. A presbyterium a szerződéseket a Hodor István szerződésének kivételével, — aki azt Erdélyi Gyula egyházi jegyző megjegyzése szerint megsemmisitette, — 7 darabban beküldötte. A szerződések alapján, — ha a Hodor által bérelt föld haszonértékéül az egyházi jegyző által is jelzett 54 koronát elfogadjuk: minden kételyt kizárólag megállapitható, hogy az 1915. évi haszonbér összege 879 korona 30 fillér volt.

Ebből az összegből a szerződések hátlapján 804 korona 80 fillér van nyugtázva, mig a számadásban összesen csak 764 korona 80 fillér, tehát 40 koronával kisebb összeg van bevétel gyanánt elszámolva. Ezt a 40 koronát P. Benedek Péter köteles megtériteni, mert az eredeti gondnoki naplóba ő irt, vagy iratott be 8 tsz. a. a Mikló Ferenctől bevett 42 K helyett 34 K-t, 9. tsz. az Oláh Jánostól bevett 58 K helyett 44 K-t, 10. tsz. a. a Cs Benedek Ferenctől bevett 32·50 K helyett 23·50 K-t, a 25. és 97. tsz. a. a Mikló Sándor és Jánostól bevett 302 K helyett 282 K-t s ugyancsak ő tévedett, mikor Hodor István részéről 55 K-t vezetett be az 5. és 103. tsz. a., holott Hodornak csak 54 K-t kellett volna fizetnie.

Az 1915. évről a szerződések szerint hátralékban vannak: Cs. Benedek Ferenc 32·50 K-val s Mikló Ferenc 42 K-val, összesen 74 K 50 fillérrel.

Egyházmegyénk közgyülése az anyagi felelőség hangsulyozása mellett utasitja a presbyteriumot, hogy a különbözetül mutatkozó 40 koronát P. Benedek Péter 1915. évi gondnokán késedelmi kamataival együtt, a 74 K 50 f. haszonbér hátralékot pedig Cs. Benedek Ferenc és S. Mikló Ferenc adósoktól, szintén késedelmi kamataival együtt f. évi május 15-ig minden rendelkezésére álló eszközzel, — esetleg világi biróság utján is — hajtassa be. A befolyó összegeket 1918. évi gondnoki naplójában jelen végzésre hivatkozva, vételezze be s erről a jelzett időpontig lelkész és gondnok ugy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez tegyenek jelentést.

A jövőt illetőleg pedig utasitja közgyülésünk a lelkészt és a gondnokot, hogy az egyház követeléseit nagyobb gondossággal állapitsák meg s az azokról összeállitott kimutatást számadásukhoz mulhatatlanul csatolják, mert erre nemcsak számviteli szabályrendeletünk, hanem 17—III—1912. sz. egyházmegyei végzésünk is kötelezi őket.

Péntek Ferenc berekböszörményi lelkész e végzés ellen felebbezést jelentett be.

16. szám. Péntek Ferenc berekböszörményi lelkész a számvevőszék előterjesztésével kapcsolatban kifogásolja a számvevőszék azon eljárását, hogy a jóváhagyásra nem ajánlott számadásokra vonatkozó javaslatait indokolással terjeszti egyházmegyénk közgyülése elé. Ez az eljárás szerinte sérti a számadást készitő lelkészek érdekeit és ellenkezik az E. T. III. tc. 23. §-ának rendelkezéseivel Ezért a következő határozati javaslatot terjeszti közgyülésünk elé; „Utasittatik a számszék, hogy a III. tc. 23. §-a értelmében az egyházközségek számadásaira vonatkozó javaslatait csak akkor terjessze a közgyülés elé, ha az illető számadásokat véglegesen megvizsgálta, javaslatában felmentve, vagy marasztalva a számadó gondnokot."

Egyházmegyénk közgyülése, — tekintettel arra, hogy az idézett törvényszakasz szerint a számvevőszékek *„a fennálló szabályok értelmében"* vizsgálják meg a számadásokat, — 35 éves gyakorlat alapján kialakult és a 3—1883; 65 1910; 16—IV—1911; 17—III—1912. számu egyházmegyei végzésekkel megállapitott s az idézett törvény rendelkezéseinek megfelelő számviteli és vizsgálati szabályrendeletét teljes egészében továbbra is fenntartja s Péntek Ferenc határozati javaslatát az inditványozó 1 szavazatával szemben az összes többi szavazatokkal elutasitja. Erről az inditványozó Péntek Ferencet jegyzőkönyvi kivonaton értesiti.

17. szám. Okányi lelkész közgyülésünk 59—1917. sz. végzésében foglalt utasitásra jelenti, hogy 1916. évi számadásában a „Szegényalap I. és II." elnevezés alapjuk tőke elhelyezésére vonatkozik, továbbá, hogy nagymérvü hátralékaik behajtásáról adószedői állás szervezésével gondoskodtak.

Egyházmegyénk közgyülése a jelentést tudomásul veszi, azzal a megjegyzéssel, hogy az egy és ugyanazon alapnak különböző takarékpénztárakban elhelyezett tőkéit fölösleges a számadásában feltüntetett módon jelölni meg, mert ezzel csak a mostanihoz hasonló félreértésekre szolgáltat alkalmat.

18. szám. A számvevői jelentések alapján rendben levőknek találta s jóváhagyásra ajánlja számvevőszékünk 1. a pankotai és köröstárkányi egyházak 1916. évi, 2. a belényesujlaki, belényessonkolyosi, körösjánosfalvai, magyarcsékei, bi-

hardobrosdi, magyarremetei, csermői, kötegyáni, magyarhomorogi, tenkei, vadászi, aradi, biharugrai, szemlaki, nagyzeréndi, ágyai, szintei, szapárligeti, feketegyarmati, gyoroki, körösszakáli, körösszegapátii, pécskai, radna-lippai, világosi, anti, belényesi, vaskóhi, bélzerindi, erdőgyaraki, erdőhegyi, geszti, gyantai, kisházai, tenkeszéplaki, kisnyégerfalvai, kisperegi, németperegi, komádii, körösnagyharsányi, mezőbajji, pankotai, nagyszalontai, okányi, sarkadi, szentleányfalvai, tamáshidai, várasfenesi, zsadányi, mezősassi és mezőgyáni egyházak 1917. évi számadását.

Egyházmegyénk közgyülése ezen 52 egyház rendben talált és a számvevőszék által jóváhagyásra ajánlott 1916. illetőleg 1917. évi számadását, a szokott óvások fentartása mellett jóváhagyja s a kurátorok részére a felmentvényt megadja;

a belényesujlaki, belényessonkolyosi, körösjánosfalvai, magyarcsékei, magyarremetei, kötegyáni, magyarhomorogi, tenkei, aradi, szemlaki, ágyai, feketegyarmati, gyoroki, körösszakáli, anti, belényesi, erdőgyaraki, geszti, kisházai, kisnyégerfalvai, kisperegi, németperegi, komádii, körösnagyharsányi, mezőbajji, pankotai, nagyszalontai, szentleányfalvai, tamáshidai, várasfenesi, zsadányi, köröstárkányi és mezőgyáni egyházak uj alapjainak egyházmegyei törzskönyvezését és amennyiben alapitványi jellegüek, alapitó leveleik beterjesztését is elrendeli;

a körösszegapátii egyház „Iskolaépîtési“ és a mezősassi egyház „Templomjavitási“ alapját, az alapok egyházmegyei törzskönyvéből töröltetni;

Utasitja a belényesujlaki, magyarhomorogi, kisnyégerfalvai, és szentleányfalvai egyházak presbytériumát, hogy requirált harangjuk árát „Harangalap“ cimen s a céljukra fordítás időpontjáig alap gyanánt gyümölcsöztetve kezeljék és amennyiben még nem tették volna, megbizható takarékpénztárba betét gyanánt helyezzék el s vonatkozó jelentéseiket lelkészük utján f. évi május 15-ig ugy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez terjesszék be;

Utasitja a magyarremetei presbyteriumot, hogy 4 év óta fentálló 80 korona regále kártalanitási kamat követelését hajtassa be s erről f. é. május 15-ig ugy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez tegyen jelentést. Végül felkéri és megbizza a törvényszerü egyházlátogatóságot, hogy e regále

kártalanitás jogi természetét tegye vizsgálat tárgyává s arról egyházmegyénk őszi közgyüléséhez tegyen jelentést;

Végül komolyan figyelmezteti a nagyzeréndi presbytériumot, hogy bevételeinek fokozásáról követeléseinek lelkiismeretes behajtatásával gondoskodjék. Mert mostani gazdálkodási rendszere mellett, amikor 25%-os adósságtörlesztésre engedélyezett rendkivüli egyházi adója dacára is összes adótartozásaival hátralékban maradt, sőt függő tartozása 234 K-val szaporodott, rövid időn belül az adósságoknak olyan örvényébe jut, amelyből nem találja meg a kivezető utat.

19. szám. Kifogásolta s pótlásra utasittatni javasolja számvevőszékünk a gyantai egyház alapokról szóló 1917. évi számadását, mert a 2 egyházfentartási alapnál a hadikölcsönjegyzésre kiadott összegeket csak a bevétel rovatában tünteti fel s nem tünik ki a számadásból sem az alapok természetes növekedése, sem az, hogy az egyik alap a Dusesdi alapból 123.84 K-t, a másik pedig a Harang alapból 446.99 K-t vett kölcsön valószinüleg a hadi kölcsön jegyzéshez szükséges összeg kiegészitése céljából. Ezt az emlitett alapoknál teszi kiadásba, a Dusesdi alapnál „kölcsönképen", a Harang-alapnál pedig ezzel a kifejezéssel: „egyházfentartási alaphoz csatoltatott." Ez az eljárás az alapok összezavarására vezet s nehézkessé teszi a kamatok aránylagos szétosztását.

Egyházmegyénk közgyülése a számadást azzal az utasitással adja vissza ujrakészités céljából a presbiteriumnak, hogy a hadikölcsön kötvényekre kiadott összegeket a kiadásban, a kötvény névértékét pedig a bevételben s annál az alapnál számolja el, amelynek tőkéjét a hadikölcsön jegyzésre felhasználta. Az ujrakészitett számadást f. é. julius 1-ig terjessze be a számvevőszék elnökéhez s ennek megtörténtét lelkész egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is jelentse be.

20. szám. Kifogásolta s pótlásra utasittatni javasolja számvevőszékünk az okányi egyház alapokról szóló 1917. évi számadását, mert requirált harangjainak árát 3824 koronát nem vette fel alapjai közé. Ebből az összegből 2824 koronát helyezett el takarákpénztárban, mig 1000 K-t az egyház közszükségleteire forditott. Hasonlóképpen nincsen számadás a házhelyárakból befolyt 2830·15 K alap természetü összegről sem, melyet az egyház pénztára által visszatartott 530·15 K-án felül

szintén takarékpénztárba helyeztek. Hibás a takarékmagtár alap számadása is, mert sem a termény, sem a betét elszámolásánál nem tünt ki, hogy milyen összeggel jegyezték az egyszerüen csak megemlitett 1000 koronás hadikölcsön kötvényt, valamint azt sem, hogy ebből az alapból az egyház közpénztáránál van a) 287·50, b) 14 kőből 1 ½ véka buza magtári tőkének 20 koronájával számitott ára, c) az 1000 K-ás hadikölcsön kötvény jegyzési összegén felül megmaradt összeg.

Egyházmegyénk közgyülése a számadást ujrakészités céljából azzal az utasitással adja vissza a presbyteriumnak, hogy a harang és házhelyárakból befolyt összegeket vegye fel alapjai közé s azokról rendszeresen számoljon el. Igazolja, hogy mikor és milyen egyházhatósági engedélyek alapján vette kölcsön a harang, a házhely és takarékmagtár alapoktól az előterjesztésben felsorolt összegeket s végül a takarékmagtár alap tőkéjéből vásárolt 1000 K-ás hadikölcsön kötvényt szabályszerüen számolja el. A számadás beterjesztésének ujabb határidejéül f. é. julius 1-t tüzi ki, azzal a meghagyással, hogy a beküldés idejét lelkész az esperesi hivatalhoz is bejelenteni köteles.

21. szám. Pótlásra utasittatni javasolja számvevőszékünk a köröstárkányi egyház 1917. évi közpénztári és alapokról szóló számadását, mert nincs mellékelve a presbyterium elfogadó határozata, mert az alapok számadása és a hozzá becsatolt betétkönyv másolatok egymástól eltérő összegeket tüntetnek fel

Egyházmegyénk közgyülése a hiányzó presbyteri határozat csatolása és az alapok számadásának ujrakészitése céljából azzal az utasitással adja vissza a presbyteriumnak, hogy f. é. julius 1-ig ismét terjeszsze be a számvevőszék elnökéhez s a beküldés idejét lelkész egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is jelentse be.

22. szám. Pótlásra utasittatni javasolja számvevőszékünk a borossebesi egyház 1917. évi közpénztári és alapokról szóló számadást, mert 1. requirált harangjának árát 191·90 K-t rendes bevétel gyanánt számolta el; 2. A 25 tsz. a. 264 K-t, a 60 tsz. a. 138 K-t küld a gondnok takarékpénzári befizetési lapon a nagyszebeni földhitelintézetnek. Az intézet nyugtájával igazolandó, hogy ezen összegből mennyi fordittatott kamatra, menynyi tőketörlesztésre. 3. A 35. tsz. a. tanitói nyugdij cimen 260 K a borossebesi körjegyző ideiglenes nyugtájával van igazolva. Az

illetékes adóhivatal nyugtájával igazolandó, hogy e cimen mely évekről s mennyi volt a hátralék. 4. Az 55. és 90 tsz. a. gyüjteseknek a kiadásait is csak a lelkész igazolja. A pénz elküldését vagy nyugtával vagy postai feladó vevénnyel igazolja a gondnok. 5. A 91. tsz. a. 5·15 K perselypénz bevételezve nincsen, csak kiadva. 6. A pénzalapokról csak annyiban számol hogy jelzi az egyes alapok 1917. évi dec. 31-iki állagát és kamat hátralékát, de az alapok évközi változásait feltüntető naplót nem mellékeli. Uj számadás készitendő, mely az 1916. évi számvevőszéki jegyzőkönyvben megállapitott eredményből induljon ki s tüntesse fel az egyes alapok bevételeit, kiadásait és követeléseit. 7. Végül kifogásolni kellett az egyház mostani gazdálkodási rendszerét, amennyiben a pénzalapok tőkebefizetéseit néha, mint az egyház által kölcsönvett összeget, néha pedig mint rendes bevételt visszatéritési szándék nélkül elkölti, aminek következtében az egyháznak eddig csak a számon tartott adósságai felülmulják a 4000 koronát.

Egyházmegyénk közgyülése a hiányzó okmányok beszerzése és az alapok számadásának ujonnan való összeállitása céljából azzal az utasitással adja vissza a számadást a presbyteriumnak, hogy a requirált harang árát 191·90 K-t azonnal helyezze el „Harangalap“ cimen takarékpénztárba betét gyanánt s felhasználása időpontjáig alapként gyümölcsöztetve kezelje. A 25 és 60 tsz. a. kiadott összegekről kérjen a pénzintézettől rendszeres elszámolást. A 35 tsz. az illetékes adóhivatal szabályszerü nyugtájával, 55, 90, 91 tszámokat pedig legalább postai feladó vevénnyel igazolja s a 91 tsz. a. perselypénzt a bevételben is számolja el. Végül komolyan figyelmezteti a presbytériumot, hogy bevételeinek fokozásáról gondoskodjék. Mostani gazdálkodása mellett, amikor alapját költi, amikor illetékegyénérték cimen évek óta 250 K hátralékot tüntet fel, amikor M. P. I. T. alapitó tagsági dijának kamatával 3 évről s lelkészének összes buza és tengeri fizetésével 2 évről hátralékban van, amikor nyilvántartott adósságai felül vannak a 4000 koronán; folyton növekvő terheit képtelen lesz rendezni és elviselni. Az ujra készitett számadást f. é. julius 1-ig terjessze be a számvevőszék elnökéhez s a beküldésről lelkész az esperesi hivatalhoz is tegyen jelentést.

23. szám. Ismételten visszautasittatni javasolja számve-

vőszékünk a berekböszörményi egyház 1916. évi számadását, mert közgyülésünk 60—1917. sz. sz. meghagyásának teljes egészében még most sem tett eleget.

Egyházmegyénk közgyülése a számadást azzal a határozott utasitással adja vissza a presbyteriumnak, hogy 60—1917. sz. határozatában foglalt világos és minden kétséget kizáró utasitásának haladéktalanul tegyen eleget s az igy kiegészitett számadást f. évi julius 1-ig terjessze be ismételten a számvevőszék elnökéhez.

24. szám. Nem tettek eleget közgyülésünk 59, illetőleg 62—1917. sz. határozatának a feketetóti és sarkadkereszturi egyházak, elkésve küldötték be 1917. évi számadásaikat az árpádi és berekböszörményi, nem küldötték be 1917. évi számadásaikat a feketetóti, sarkadkereszturi és simonyifalvai egyházak.

Egyházmegyénk közgyülése a még be nem küldött számadások beterjesztésének ujabb határidejéül f. é. julius 1-t tüzi ki azzal az utasitással, hogy a felsorolt egyházak lelkészei f. é. május 15-ig a számvevőszék elnökéhez cimzett indokolt jelentéseikben igazolni tartoznak, hogy miért nem tudták számadásaikat a kitüzött határidőig elkésziteni. A mennyiben jelentést elmulasztanák vagy késedelmüket elfogadható módon igazolni nem tudják: őket és a gondnokokàt a 10 h—1917 sz. egyházmegyei végzés értelmében az egyházmegyei közigazgatási pénztár javára fizetendő 10—10 korona rendbirságban marasztalja el.

25. szám. Nagy Vilmos, mint a nagyváradi református tanitóképző intézet igazgatótanácsának jegyzője, jóváhagyás és hozzájárulás végett egyházmegyénk közgyülése elé terjeszti az intézet 1916—17. évi számadásának jegyzőkönyvbe foglalt eredményét. (Lásd az irattári példányát.)

Egyházmegyénk közgyülése a nagyváradi református tanitónő képző intézetnek a beterjesztett jegyzőkönyvbe foglalt számadását tudomásul veszi s az 1916—17. évi számadás jóváhagyásához hozzájárul, ugyszintén a pénzkezelőknek fenntartás mellett történt felmentéséhez is; az 1917—18. évi uj költségelőirányzatot a maga részéről is elfogadja s felhivja az igazgatótanácsot, hogy segélyért az országos hadigondozó hivatalt is keresse meg, hasonló célu alapok itt is vannak. Mindezekről az igazgató tanácsot jegyzőkönyvi kivonatban értesiti.

26. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye 1917. évi szeptember hó 25. napján tartott közgyülésének 25. jkvi szám alatt hozott határozata a korpótlék és adósegély gyorsabb kiutalása érdekében.

Egyházmegyénk közgyülése a nagybányai egyházmegye közgyülésének a korpótlék és adósegély gyors kiutalása érdekében hozott határozatát magáévá teszi és azt meleg pártolással terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez azon módositással mégis, hogy teljesen kielégitőnek tartja, ha az egységes nyugtát az esperes és egyházmegyei pénztárnok irja alá és hogy ez a rendelkezés mindennemü segélyre kiterjedjen. Hangsulyozza közgyülésünk, hogy a segélyek késedelmes kifizetése mindenik, de főképpen a gyermekeket tanittató lelkészekre nézve már eddig is elviselhetetlen szorult helyzetet teremtett, az egyházközségek pedig e miatt képtelenek fizetési kötelezettségeiknek pontosan eleget tenni s ezen körülmény azok háztartásában a multban is zavarokat idézett elő sőt tetemes anyagi kárt is okozott.

27. szám. Egyházmegyénk közgyülése a folyó 1918. évre egyházkerületi kéviselőkül megválasztja:

rendes tagoknak:

lelkészi részről: Balog Ambrus ny. esperest és Nagy Imre tanácsbirót, világi részről: Hadházy Kálmán és Tatár Balázs tanácsbirákat;

póttagoknak:

lelkészi részből: Csécsi Imre tanácsbirót, Fogarassy Bálint lelkészi főjegyzőt, világi részről: Tisza Kálmán gróf és Dr Szarka Sándor tanácsbirókat.

28. szám. L. Orbán Sándor baptista vallásu tenkei lakós kérvénye a vallás- és közoktatásügyi Miniszterhez a baptista vallásu gyermekek iskoláztatása tárgyában.

Egyházmegyénk közgyülése a tenkei esetből kifolyólag a vonatkozó törvényekre és miniszteri rendeletekre hivatkozással következő elvi határozatot hozza:

a) azokat a gyermekeket, kiknek szülei bár baptistáknak vagy más vallásuaknak vallják magukat, de törvény szerint a református egyházhoz tartoznak, mert abból jogérvényesen ki nem léptek (1895. XLIII. t. c. 5 §. és 56—1896 sz. VKM. z. 5. §),

b) ugyszintén azokat is, kiknek szülei református egyházunkból szabályszerüen kiléptek (1868. LIII. t. c. 1 8 §.), de a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem csatlakoztak, tehát felekezeten kivül állók, habár baptistáknak nevezik is magukat, ha ezen gyermekekre nézve a szülők vagy legalább ezek egyike, avagy az illetékes gyámhatóság ugy intézkedett, hogy a református vallást kövessék (1895. XLIII. t. c. 27. §.),

reformátusoknak

kell tekinteni s ugyanolyan elbánás alá vonni, mint a többi református gyermekeket, ezeket tehát iskoláinkba felvenni, a református vallásban nevelni — minden rendelkezésre álló törvényes eljárás szükségessége esetén is — kötelesek a presbiteriumok és iskolaszékek ;

c) a református egyházból törvény szerint kilépett baptisták, valamint a felekezetnélküliek azon gyermekei, kikre nézve a törvény szerint illetékesek ugy intézkedtek, hogy nem a református vallást követik, ugyanazon szabály alá esnek, mint a más vallásu lakosok gyermekei, t. i. ha van hely az iskolában, fel kell őket oda venni, de semmiesetre sem egyezik közgyülésünk abba, még ha államsegélyes is az iskola, hogy bármelyik iskolafenntartó egyházunk is a más vallásuak kedvéért a református gyermekeket kiszoritani engedje a református iskolából.

d) A másvallásuak, valamint azon felekezeten kivül állók, kik iskolafenntartó egyházunk részére rendszeresen nem adóznak, azon ref. iskola költségeihez, melybe gyermekeiket járatják, az iskoláztatás ideje alatt ugyanazon módon és arányban tartoznak hozzájárulni, mint járulnak hasonló módu tagjai azon ref. egyházközségnek, mely az iskolát fenntartja. (1868. XXXVIII. t. c. 45. §.)

Felhivja a tenkei egyház presbiteriumát, hogy ezen határozat értelmében járjon el a szerint, amint az itt felsorolt esetek egyike vagy másika előfordul.

29. szám. Az erdőgyaraki presbyterium 33—1917. sz. névszerint és szótöbbséggel hozott határozatában lelkésze részére az 1918. évtől kezdődő 10 egymás után következő esztendőre évi 600 korcna drágasági pótlékot szavazott meg, hogy a dijlevelében levő alacsony árakon megváltott természetbeli

járandóságokért némileg kárpótolja. E drágasági pótlék fedezésére rendkivüli egyházi adó kivetését határozza el, a melynek kulcsát a mostani rendes egyházi adó 30%-ában állapitotta meg.

Az egyházközségi közgyülés 3—1917. sz. névszerint és szótöbbséggel hozott határozatában a presbyterium javaslatát Bugyi János jelenlegi lelkészük személyéhez kötötten, — elfogadta.

Egyházmegyénk közgyülése a szabályszerü presbyteri és egyházközségi közgyülési határozatokkal megállapitott drágasági pótlékot és rendkivüli egyházi adókulcsot végérvényesen jóváhagyja s feljogositja a presbyteriumot, hogy a lelkész javára megállapitott 600 korona drágasági pótlékot folyósitsa, — s a 30%-os revdkivüli adót az 1918—1927. évekre kivethesse.

30. szám. A nagyszalontai presbyterium 18—1918. sz. névszerint és egyhangulag hozott határozatában a háborus viszonyok következtében keletkezett költségvetési hiányának és függő tartozásainak fedezésére, mindaddig, mig adósságait le nem törleszti, — rendkivüli adó kivetését határozta el. A rendkivüli adó kulcsát a személyadónál a mostani személyi adó 50%-ában, — a vagyonadónál az 50 koronánál kevesebb állami adót fizető egyháztagokra az állami adó 10%-ában, — az 50 koronánál magasabb állami adót fizetőkre pedig az állami adó 15%-ában állapitja meg. Az állami adót nem fizető egyháztagokat indokolt esetben e rendkivüli adó fizetése alól felmenti.

Az egyházközségi közgyülés 21—1918. sz. névszerint és egyhangulag hozott határozatában a presbyterium javaslatát elfogadta.

Egyházmegyénk közgyülése a szabályszerü presbyteri és egyházközségi közgyülési határozatokkal megállapitott rendkivüli adókulcsot végérvényesen jóváhagyja s feljogositja a presbyteriumot, hogy annak alapján a rendkivüli adót a folyó évtől kezdve kivethesse, mindaddig, mig az egyház függő kölcsöneit le nem törlesztette. Mihelyt azonban a mostani rendkivüli viszonyok javulnak: kötelezi a presbyteriumot, hogy a rendkivüli adókulcs alacsonyabb %-ban való megállapitására, esetleg teljes megszüntetésére ujabb javaslatot terjesszen be egyházmegyénk közgyülése elé.

31. szám. Az árpádi egyház 1918. évi költségelőirányzata 4591 K fedezetlen szükségletet tüntet fel, miért is ugy a presbyteri, mint az egyházközségi gyülés névszerinti szavazással egyhangulag elhatározta, hogy az 1918. évre az eddig fizetett egyházi adónak 100%-át rendkivüli adóként kiveti az egyház tagjaira. Az eddigi adókulcs az E. T. III. t. c. 13. §-ában előirt kulcsnak felel meg. A rendkivüli adókivetésre vonatkozó határozatok törvényszerüek.

Egyházmegyénk közgyülése az árpádi egyház presbyteriumának és egyházközségi közgyülésének a rendkivüli adó kivetésére vonatkozó 10—1918 és 2—1918. sz. határozatait jóváhagyja és megerősiti.

32. szám. Az árpádi egyház presbytériuma elhatározta, hogy boldog emlékü néhai Böszörményi Károly, 45 éven át volt lelkésze nevére alapitványt létesit. Az alapitványi összeg jelenleg 530 korona, melyet 1000 korona összegig kiván gyümölcsöztetni. Ha az alapitványi összeg az 1000 K-t eléri, évi kamatait a konfirmált tanulók jutalmazására forditja. Beterjeszti az alapitó levél 3 egyező példányát.

A presbytérium egyidejüleg hozott másik határozatából kifolyólag beterjeszti lelkész néhai Debreczeni József 37 éven át volt árpádi tanitó emlékére tett alapitvány alapitó levelét is. Az alapitvány jelenlegi összege 174·52 K, mely összeget 300 K-ig akar a presbytérium növelni s ekkor kamatait a szép és helyes irásban kiváló elemi iskolai tanulók jutalmazására forditja.

Egyházmegyénk közgyülése az árpádi presbytérium által néhai Böszörményi Károly lelkész, továbbá néhai Debreczeni József tanitó nevére és emlékére tett alapitványok alapitó leveleit — mivel azok a szabályszerü kellékeknek mindenben megfelnek — jóváhagyja és megerősiti, azokból 1—1 példányt a tiszántuli református egyházkerület; 1—1 példányt a nagyszalontai reform. egyházmegye 1—1 példányt az árpádi egyház irattárában helyez el megőrzés végett.

Elismerését fejezi ki az árpádi presbytérium és egyháztagok fenkölt gondolkozásról tanuskodó nemes tetteért.

33. szám. Magyarcsékei lelkész és gondnok beterjesztik az ujonann létesitett „Reformáció emlékalap“ és a „Takarék Magtár Alap“ alapitó leveleit jóváhagyás és megerősités végett. A „Reformáció emlékalap“ jelenlegi összege 519·50 K, célja, hogy kamataiból a szegénysorsu fél és egész árvákat segélyezze.

A „Takarék Magtár alap“ jelenlegi állaga 1340 liter buza és 115 liter tengeri. Célja elsősorban szegény egyháztagok segélyezése, másodsorban épitkezési alap gyüjtése.

Egyházmegyénk közgyülése a magyarcsékei „Reformáció-emlékalap“ és „Takarék Magtár Alap“ szabályszerüen kiállitott alapitó leveleit jóváhagyja és megerősiti, azokból 1—1 példányt a tiszántuli reform. egyházkerület; — 1—1 példányt a nagyszalontai reform. egyházmegye; — 1—1 példányt a magyarcsékei egyház levéltárában helyez el megőrzés végett.

Elismerését fejezi ki a nemzetiségi vidéken fontos missiót teljesitő magyar református egyházközség buzgó és áldozatkész vezetőségének, hiveinek egyházépitő és fejlesztő munkásságáért.

34. szám. Balog Ambrus lelkész elnök a sarkadi presbytérium nevében beterjeszti az „ifj. Szabó Lajos épitő segélyalap“ alapitó levelét 4 egyező példányban. Az alapitványi összeg 2 drb. 1000—1000 koronás, összesen 2000 K névértékü hadikölcsönkötvény. Célja: sarkadi születésü, református vallásu, más községben az eleminél magasabb tanintézetben tanuló ifjak segitése. Az épitőszakipari tanulók előnyben részesülnek.

A presbytérium 67—1918. sz. határozatával az alapitvány kezelését elvállalta.

Egyházmegyénk közgyülése a szabályszerüen kiállitott alapitóleveleket jóváhagyja és megerősiti, azokból 1 példányt a tiszántuli református egyházkerütet, — 1 példányt a nagyszalontai református egyházmegye, — 1 példányt a sarkadi egyház irattárában, — 1 példányt pedig az alapitó özvegy ifj. Szabó Lajosné sarkadi lakosnál helyez el megőrzés végett.

35. szám. A kisnyégerfalvai iskola államositása.

Egyházmegyénk közgyülése méltányolja az okokat, melyek a kisnyégerfalvai iskola államositását szükségessé és elodázhatatlanná teszik, miért is az államositáshoz elvileg hozzájárul.

A presbytériumnak és egyházközségi közgyülésnek e tárgyban hozott határozata azonban ellentmondó tartalmánál fogva nem alkalmas arra, hogy ilyen fontos ügyben kiinduló alapul szolgáljon, tehát egyházmegyénk közgyülése az összes iratokat azon utasitással adja vissza a kisnyégerfalvai presbytériumnak, hogy e tárgyban hozzon *egyféleképen értel-*

mezhető határozatot s ehhez kérje ki az egyházközségi közgyülés hozzájárulását. A kérvényt a szabályszerüen hozott határozatokkal szerelje fel s ugy terjeszsze be esperesi hivatalhoz, mely esetben egyházmegyénk közgyülése felhatalmazza esperest, hogy egyházmegyénk nevében a kisnyégerfalvai iskola államositására vonatkozó iratokat végleges jóváhagyás végett terjessze fel a tiszántuli református egyházkerülethez.

36. szám. A magyarcsékei ref. egyház szabályszerü presbiteri és egyházközségi közgyülési egyező határozatok alapján egyházmegyénk közgyülésének jóváhagyását kéri arra, hogy a lelkészlak vételárából még fennálló 12000 korona fizetetlen tartozását az egyház „Templom-fenntartási alap"-jától kölcsön vehesse 5 %-os kamat mellett.

Kötelezi magát, hogy a felvett összeget időközben is tehetsége szerint törlesztve, az alap követelését azonnal kiegyenliti teljesen, mihelyt a templomépitès ideje elérkezik.

Egyházmegyénk közgyülése engedélyt ad a magyarcsékei ref. egyháznak arra, hogy a lelkészlak még kifizetetlen tizenkettőezer korona vételárát az egyház Templom fenntartási alapjából kölcsön vehesse öt százalékos kamat mellett. Anyagi felelősség mellett kötelezi a presbitériumot arra, hogy az esedékes kamatokat pontosan fizesse, a kölcsön törlesztésére minden nélkülözhető jövedelmét használja fel s a kölcsön álladékáról az alap számadásaihoz csatoltan évről-évre tegyen jelentést. Kötelezi végül arra, hogy ha a templom épités ideje elérkezik, az egész, még akkor fennálló tartozását az alapnak hiány nélkül és azonnal fizesse vissza.

37. szám. Egyházmegyénk közgyülése ezen jegyzőkönyv hitelesitésével esperes elnöklése mellett Balog Ambrus lelkészi és a Nagyszalontán lakó világi tanácsbirákat és jegyzőket bizza meg.

Miután ezzel a tárgyalásra kitüzött összes ügyek elintézést nyertek, Böszörményi Lajos esperes a nagyszalontai református egyházmegye 1918. évi április hó 4. napjára Nagyszalontán megtartott tavaszi közgyülését áldás- és békekivánásokkal berekesztette.

Az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 13, 25, 26, 27, 28, 37, az I—1918. számokat jegyzette: Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző.

A 15—24, 29, 30 számokat jegyzette: Perecz István lelkészi aljegyző.

A 36, a III—1918. számokat jegyzette: Tatár Balázs világi főjegyző.

A 11, 12, 14, 31, 32 33, 34, 35, a II—1918, IV, V, VI, VII 1918. számokat jegyzette: Szabó Lajos világi aljegyző.

A 7, 8 számokat jegyzette: Bottyán Pál tanügyi bizottsági előadó.

A 9 számot jegyzette: Bokor Sándor missióügyi bizottsági előadó.

A jegyzők az általuk jegyzett számoknak, kivéve az I, II, III, IV, V, VI, VII—1918. számokat, előadói is voltak.

I—1918. sz.

Jegyzőkönyv.

A nagyszalontai református egyházmegye rendes bírósága, mint közigazgatási bíróság 1918. évi április hó 4. napján Nagyszalontán a köröstárkányi egyházban az 1917. évi február hó 23. napján lefolytatott vizsgálat alkalmával felmerült költségek viselésének ügyében következő

ítéletet

hozta:

A nagyszalontai református egyházmegye rendes bírósága, mint közigazgatási bíróság kötelezi

a) a köröstárkányi református egyház presbiteriumát, hogy a 72—1914. sz. presbiteri határozatban kimondott a Győry József és neje sirjának gondozására vonatkozó kötelességének évről-évre tegyen eleget. Az ennek elmulasztásából származó kötelesség — és kegyeletsértésért a presbiteriumot s lelkészt egyetemlegesen felelőssé teszi;

b) kötelezi Hodor István köröstárkányi lelkészt, hogy a köröstárkányi egyház közpénztárából jogtalanul felvett 891 kor. 74 fillért a jelen itélet jogerőre emelkedésétől számitott tiz (10) hónap alatt havi egyenlő részletekben fizesse be a köröstárkányi református egyház közpénztárába, hozzászámitván ezen részletekhez a felvétel időpontjától a befizetés időpontjáig eső hat (6) százalékos kamatokat;

c) kötelezi Hodor István köröstárkányi lelkészt, hogy a vizsgálatnál felmerült 177 kor. 20 fillér vizsgálati költséget jelen itélet jogerőre emelkedésétől számitott egy hónapon belül fizesse be az egyházmegye közigazgatási pénztárába.

d) Az itélet jogerőre emelkedése után az összes iratokat átteszi bíróságunk egyházmegyénk ügyészéhez s felhivja őt,

hogy Hodor István köröstárkányi lelkésznek az alapitvány kezelése, a fizetéspótlék felvétele, a dijlevél másolatának kiállitása körül követett eljárását az E. T. V. tc. 34. §-ának szempontjából birálja el s az esetleg szükégessé váló további eljárás megindítása végett véleményes jelentését terjessze be egyházmegyénk elnökségéhez.

Indokolás.

A köröstárkányi református presbiterium hiteles másolatban bemutatott 72—1914. sz. határozatában szóról-szóra ez foglaltatik: „a köröstárkányi ref. egyház presbiteriuma kötelezi magát, hogy hála érzetében néhai boldogult Győry József és neje siremlékét évenként kétszer ápolni fogja s ezt jegyzőkönyvi kivonatban is hálás kötelességének ismeri el.“ Erdélyi Gyula jegyző a vizsgálat alkalmával kijelentette ugyan, hogy „még 1915. január 1. előtt egy presbiteri gyülésen szó volt erről a 200 koronás alapitványról, a mikor emlékezete szerint Hodor István lelkész a sirgondozást kifejezetten magára vállalta.“ Ezen állitással szemben — a melyet presbiteri jegyzőkönyv nem igazol — csakis az 1914. december 31-én hozott s idézett presbiteri határozatot lehetett irányadóul venni s abban a presbiterium kötelezettsége kétségtelenül meg van állapitva. De a mulasztásból származó kegyelet- és kötelességsértésért felelőssé kellett lelkészt is tenni, mert a hozott határozat végrehajtásának ellenőrzése neki, mint lelkésznek kötelessége, a jelen esetben annyival is inkább, mert az alapitvány kamatait a mindenkori lelkész élvezi.

A Hodor István lelkész által felvett 1165 korona fizetésemelésre vonatkozólag lelkész meghatalmazottja a vizsgáló bizottság előtt arra hivatkozott, hogy Hodor István ezt az összeget a 33—1913. sz. presbiteri határozat és a 3682—1915. eln. sz. konventi határozat alapján jogosan vette fel. Az iratok között nem a 3682—1915. eln. sz., hanem a 6757—1913. sz. konventi végzés fekszik. Ebben a lelkészi fizetés természetbeli részének helyesbitett pénzértéke és a készpénz (169·52 + 1147·52 + 326·00 + 580·00 =) 2223 kor. 04 fillért tesz ki. Ezen összegből Hodor István saját beismerése szerint is hivatalba lépésétől kezdve (1913) évenként felvett 2100 koronát, ennélfogva a felemelt adósegélyből (2223·04 — 2100) évi 123 kor. kor. 04 fillért igényelhetett. A 33—1913. sz. presbiteri határozattal megállapitott dijlevél egyházhatósági jóváhagyást nem nyert s ha nyert volna sem igazolja lelkész eljárását, mert ebben határozottan ki van mondva, hogy a lelkész csak akkor kapja meg az általa igényelt 440 korona fizetésemelést, ha az egyház 2400 koronán felül 440 koronát azaz 2840 koronát fog

kapni. Ugyde az összes adósegély csak 2350 koronát tett ki az 1913—1915. évekre, minek következtében lelkész elesett a 440 kor. fizetésemeléstől s igényt csakis a fent kiszámitott évi 123 kor. 04 fillér emelésre tarthatott 1915. évi szeptemberig, ettől kezdve ez az összeg az 1915. szept. 5. napján kelt uj s jogérvényes dijlevél szerint módosult. Igy tehát az egyházmegyei számvevőszék az adatok alapján helyesen állapitotta meg, hogy Hodor István lelkésznek az 1913. év második felétől 1915. évi december 31-ig összesen (61·52 + 123·04 + 82·02 + 6·68 =) 273 korona 56 fillérre volt igénye, s hogy a különbözetet 1165—273·26, 891 kor. 74 fillért köteles az egyház, közpénztárának visszatériteni és pedig, hogy az egyházat károsodás ne érje, az időközi kamatokkal együtt.

Kötelezni kellett lelkészt a felmerült 177 kor. 20 fillér vizsgálati költség megtérítésére is. Lelkész előzetes eljárása vonta maga után a helyszinén való vizsgálat szükségességét s egyházmegyénknek erre vonatkozó határozatát a lelkész megbizottjának felebbezésével szemben az egyházkerületi közgyülés is jóváhagyta s a vizsgálat eredménye pedig teljesen igazolta. Bár az alapitvány ügye számvevőileg rendezve van is, mulasztás terheli lelkészt a sirgondozás kérdésében s még ha el is fogadja bíróságunk lelkész meghatalmazottjának azon kijelentését, hogy Hodor István az alapitványi összeget nem költötte el, hanem csak kezelésbe vette, ez nem menti fel őt azon vélemény alól, hogy az ő általa értelmezett „kezelés“ homlokegyenest ellenkezik az egyházi törvényekkel és rendeletekkel s még külön elbirálás tárgyát kell képezni lelkész azon eljárásának, hogy az alapot még az 1915. évben „kezelés“-be vette, de ezt csak később igazoltatta egy olyan presbiteri gyülésen, melyen rajta kivül csak egy tag volt még jelen. De a jóhiszemüségnek semmi jelét sem tudta bíróságunk megállapitani a fizetésemelésre felvett összeg ügyében, sőt minden jel arra mutat, hogy lelkész itt a saját anyagi előnyéért az egyház károsodása mellett is tudatosan félremagyarázott iránta való jóindulattal meghozott presbiteri határozatot s kétségtelen tény hogy eljárásának igazolására utólagos beszurásokkal ellátott s általa hitelesitett másolatot adott be egyházi fennhatóságához. Igy a helyszinén eszközölt vizsgálatnak minden terhét ő köteles viselni s mivel eljárásában bíróságunk az E. T. V. tc. 34. §-ának 1. és 2. pontjába ütköző tényeket lát fennforogni, szükségesnek tartotta azt, hogy az összes iratok egyházmegyénk ügyészének adassanak át véleményes jelentéstétel végett.

Elnök felhivja Hodor István lelkészt: nyilatkozzék, hogy megnyugszik-é az itéletben vagy felebbez? Lelkész

kijelenti, hogy a jóbékesség kedvéért az itéletben megnyugszik.

Ezután a bíróság elnöke elrendeli, hogy az érdekelt köröstárkányi református egyház presbiteriumának az itélet hiteles másolatban kézbesittessék.

Kelt Nagyszalontán, 1918. évi április hó 4. napján.

Böszörményi Lajos,	*Fogarassy Bálint,*	*Gróf Tisza István,*
lelkészi elnök.	jegyzőkönyvvezető.	világi elnök.

II—1918. szám.

Jegyzőkönyv.

A nagyszalontai református egyházmegyei rendes fegyelmi bíróság Bottyán Pál belényesi ref. lelkésznek, Hodor István köröstárkányi és Szondy Géza kisperegi ref. lelkészek ellen beadott panasza folytán alulirott helyen és napon tartott nyilvános tárgyalás után zárt ülésben következőleg

itélt:

A bíróság vétkesnek mondja ki ugy Hodor István, mint Szondy Géza lelkészeket az Egyházi Törvények V. t. c. 34. §. A. 3. pontjába ütköző vétségben, mit azáltal követtek el, hogy

1. Hodor István a Bottyán Pál panasziratához csatolt nyomtatott felebbezés első lapján az utolsó bekezdésben azt állitja: a felügyelő lelkésszé kinevezett Bottyán Pál neki személyes ellensége, mivel lelkésszé választása alkalmával leányának jegyese ellenjelöltje volt.

2. Hodor István és Szondy Géza ugyanazon nyomtatott felebbezés harmadik oldalán a második bekezdésben a következő kifejezést használják: Értesült Szondy Géza lelkész arról is, hogy Bottyán Pál a számadási nehézségek tárgyalásakor igy nyilatkozott: Ugy-e mondtam maguknak, hogy ne válasszák meg azt a papot, most én szaladgáljak az espereshez, hogy kitegyék!

3. Mindkettőjük a felebbezés hatodik oldalán a harmadik bekezdésben következő kifejezés használata miatt: Bottyán Pál ingerült felszólalásában fegyelmi eljárás megindítását követelte Szondy Géza ellen, aki azt állitotta, hogy Bottyán Pál több lelkész előtt ugy nyilatkozott Hodor Istvánról, hogy az pénzszerzési vágyból vonult be tábori lelkésznek önkéntesen.

4. Hodor István a panaszhoz A., a mellékelt

„Egyezség“ cimü okirat oldalára kékszinü fás irónnal a következőket jegyezte: „Égbekiáltó bün ez „Egyezség“ nem vádolja a lelkiismeret szerzőjét ?!!“

Mindezek, a panaszlottak által használt kifejezések alkalmasak az egyházias tekintély lealacsonyitására s a viselt egyházi hivatali állás méltóságát sértik.

Ezen vétségek miatt ugy Hodor István, mint Szondy Géza lelkészeket az E. T. V. t. c. 35. §. b., pontja alapján feddésre itéli.

Indokok:

A vádba tett cselekmények elkövetését Hodor István lelkesz beismerte, Szondy Géza azonban azzal védekezett, hogy ő a Hodor István megbizásából és ennek nevében járt el, beismerte azonban már a panaszra adott nyilatkozatában, hogy a nyomtatott felebbezést ő is aláirta.

Az elkövetett és vád tárgyává tett cselekmények sértik az elkövetők egyházi hivatali állását, sértik és pedig sulyosabban a panaszos Bottyán Pál egyházi hivatali állása méltóságát s alkalmasak az egyházias tekintély lealacsonyitására.

A köröstárkányi egyházgondnok számadását 1915-ről az egyházmegyei közgyülés nem hagyta jóvá s mivel a számadási hiányok a felügyelő lelkész és a köröstárkányi, akkor harctéren levő lelkész megbizottja, ugy a köröstárkányi presbyterium által nem pótoltattak, az egyházmegyei közgyülés küldöttséget rendelt ki, mely küldöttség vizsgálata alapján a közgyülés a számadási hiány honnan származását megállapitotta.

Ezen eljárás során egymást követték a panaszlottak nyomtatásban beadott és terjesztett felebbezései, melyek közül a jelen ügyiratok között három ilyen felebbezés van.

Magában véve a felebbezés, — ha a sértett jog azzal helyreállitható — törvényen alapuló joga mindenkinek, azt azonban bántó, gyanusitó kifejezésekkel ellátni és hangulatkeltés céljából terjeszteni, a lelkészi állással összeegyeztetni nem lehet.

A büntetés kiszabásánál enyhitő körülmények nem voltak figyelembe vehetők, ellenben sulyosbitó körülménynek vette a bíróság a sértések halmazát és azt a kétségtelen tényt, hogy a panaszlottak a nyomtatott felebbezéseket terjesztették, az egyházmegyei közgyülés számos tagjának, sőt az egyházmegyén kivül állóknak is elküldötték és azokban valótlanságokat halmoztak fel és lehetetlen kérelmeket terjesztettek elő.

Elnök megállapitja, hogy az itélet kihirdetésénél a felek

jelen vannak, felhivja tehát panaszlottakat, hogy megnyugosznak-e az itéletben, vagy felebbeznek?! Hodor István és ügyész megnyugosznak, Szondy Géza azonban felebbezést jelentett be. Elnök felhivja felebbezőt, hogy felebbezését a törvény által előirt határidőn belül adja be.

Az itélet Hodor Istvánra nézve jogerős, miért is elnök Hodor Istvánt az E. T. V. t. c. 131. §-a értelmében a bíróság előtt megfeddi.

Kelt Nagyszalontán, 1918. ápr. 4-én.

Böszörményi Lajos s. k. egyházi elnök. P. H. *Tisza István gróf* s. k. világi elnök.

Szabó Lajos s. k. jegyző.

III—1918. szám.

Jegyzőkönyv.

A nagyszalontai ref. egyházmagye rendes birósága, mint közigazgatási bíróság, Nagyszalontán, 1918. április hó 4-én tartott ülésében Asztalos Ferenc berekböszörményi ref. tanitó felebbezésére a berekböszörményi ref. egyház presbitériumának 1917. junius 10-én 6. sz. a. hozott azon határozata ellen, melyben felhivja Asztalos Ferenc tanitót és postamestert, hogy az egyház telkén emelt postahivatali épületet az egyház telkéről távolitsa el s ha ezt nem tenné, utasitja az elnökséget, hogy Asztalos Ferenc ellen a járásbiróságnál inditsa meg a kilakoltatási eljárást.

Egyhangulag következő

itéletet

hozta:

Egyházmegyei bíróságunk, mint közigazgatási bíróság, Asztalos Ferenc felebbezésének helyt ad. A presbitérium 6. sz. a. postaépület eltávolitására vonatkozó határozatát megsemmisiti; a 7. sz. Asztalost valamelyik hivataláról való lemondásra felszólitó határozatának a postamesterségre vonatkozó részét szintén megsemmisiti; az Asztalos tanitói müködése elleni panaszokat tartalmazó részét pedig függőben hagyja s felhivja a presbitériumot, hogy panaszának bizonyitékait terjessze bíróságunk elé; továbbá megtiltja a presbitériumnak, hogy felsőbb hatósági felhatalmazás nélkül polgári pert inditson s végül felhivja, hogy felsőbb hatóságai iránt több tisztelettudással viseltessék.

Indokok:

A berekböszörményi presbitérium törvénytelennek és érvénytelennek mondja a felsőbb egyházi hatóságok azon eljárását, mely szerint engedélyt adtak Asztalosnak arra, hogy az egyház telkén a postahivatal számára egy kis épületet állithasson. Törvénytelen — szerintük — azért, mert sem az esperesnek, sem az egyházmegyének, sem az egyházkerületnek nincs ahhoz joga, hogy a berekböszörményi egyház ingatlanából csak egy négyszög ölet is eladhasson, vagy megterhelhessen; érvénytelen azért is, mert ilyen ügyben sem az egyházmegyei, sem az egyházkerületi közgyülések nem illetékesek, hanem csak a közigazgatási bíróság.

Téved a presbitérium, mert az egész eljárás a legszigorubb törvényesség utján folyt le. Ugyanis Asztalos először a presbitériumhoz fordult az engedélyért kérelmével, de mivel az elutasitotta, az e. m. közgyüléshez felebbezett; ez az egyházra nézve hasznosnak, előnyösnek találta az Asztalos kérelmével egybekötött amaz ajánlatot, hogy az engedély viszonzásaképen lemond a tanitóilak évi kétszeri meszelési 28-30 K költségéről s azt ezentul sajátjából tartja tisztán, továbbá postamestersége vagy tanitósága megszüntével az általa emelt épületet minden megtérités nélkül az egyháznak hagyja. Ezen indokok alapján az e. megye törvényben gyökerezett felügyeleti jogánál fogva megadta neki az épitési engedélyt. Ez ellen a határozat ellen meg a presbitérium felebbezett, de az egyházkerületi közgyülés az e. megye határozatát erősitette meg.

Ennél törvényszerübb eljárás nem is képzelhető.

De abban is téved a presbitérium, hogy ez ügy elbirálásában a közigazgatási bíróság lett volna illetékes, hiszen itt semmi oly eset nem szerepel, mely az V. t. c. 33 § 1—12. pontja valamelyike alá tartoznék, hanem egyszerüen az I. t. c. 56. §. e) pontja az irányadó, mely szerint az e. megyei közgyülés hatáskörébe tartozik az egyházközségek anyagi helyzetének felügyelete és javitása. Itt nincsen szó eladásról, megterhelésről is csak annyiban, amennyiben Asztalos szolgalmi jogot nyert. Inkább hasznos beruházásról, ingatlan szerzésről van szó az egyház javára.

És hiába fordulna a presbitérium az ugyvélt jogsértés orvoslása végett a világi törvényszékhez, mert az az egyházi hatósághoz, mint a törvényes feletteséhez utasitaná őt.

Az elbirtoklástól sincs mit félni a presbitériumnak, midőn a 85-1901. sz. e. m. és a 305—1901. sz. e. kerületi végzésekben le van szögezve Asztalos Ferenc azon kötelezettsége, hogy az épületet minden kártérités nélkül az egyháznak adja át.

A beépitett telekrészt a presbitérium egy helyen 20, más helyen 26 négyszögölnek mondja, mig az egyházkerületi jegyzőkönyv szerint csak 8 négyszög öl van.

Mivel az eddigiek szerint is csak idő kérdése az, hogy a postahivatal helyiségéül szolgáló épület egészen az egyházé legyen, ugyanezért ezen épületnek, melyet a felsőbb hatóságok elfogadtak a berekböszörményi egyház számára és javára, ok és cél nélkül való lebontását birónságunk nem hagyhatja helybe, tehát ez okból a presbitérium 6. sz. határozatát meg kellett semmisiteni.

Ami a presbitérium 7. számu határozatának Asztalos postamesterségére vonatkozó részét illeti, annak meghatározása, hogy mi a tanitó mellékfoglalkozása, nem a presbitérium, hanem a felsőbb hatóság dolga s ahhoz még kétség sem férhet, hogy ő reá nézve a tanitóság a fő- s a postamesterség a mellékfoglalkozás.

Téved a presbitérium, midőn a gyülekezet jogkörébe tartozó dolognak mondja az afeletti döntést, hogy egy tanitó postamester is lehet-e vagy nem. Erre nézve a VI. t. c. 39. §. és az 503—1916. sz. egyházkerületi végzés világosan intézkedik. Ezeket az intézkedéseket a presbitériumnak ismernie kellene s tullépte hatáskörét, midőn Asztalostól a lemondást kivánja s ha ezt nem tenné meg, ellene peres eljárás megindítására utasitja az elnökséget. Ezért határozatának idevonatkozó részét meg kellett semmisiteni.

Mivel azonban Asztalos, mint tanitó ellen a presbitérium határozatában sulyos panaszokat is emel, azért e részét a határozatnak függőben kellett hagyni, hogy a presbitérium a maga panaszainak, kifogásainak bizonyitékait, — melyek most teljesen hiányoznak — birónságunk elé terjeszthesse.

Az egyházmegyének és egyházkerületnek a törvényben több helyen megállapitott felügyeleti jogából következik az, hogy az egyházközség ezen felsőbb hatóságok felhatalmazása nélkül polgári pert nem indithat és nem folytathat. A presbitérium tehát tullépte hatáskörét, midőn az elnökségét a polgári per megindítására utasitotta.

Asztalosnak ugy a postamesterségi, mint a postahivatali épület emelésének ügye a vonatkozó törvények szigoru megtartásával a felsőbb egyházi hatóságok által már régen rendezve van. S midőn a berekböszörményi ref. egyház presbitériuma az ő egyházi felsőbb hatóságainak törvényszerü intézkedéseit meg nem engedett birálat tárgyává teszi s azokról olyan itéletet mond, mint aminő a határozatban foglaltatik, ezzel nem csak jogkörét lépi tul, de megfeledkezik a köteles

tiszteletről is és bíróságunk ezt az itélet meghozatalánál szó nélkül nem hagyhatta.

Elnök az itéletet kihirdetvén, megkérdezi a feleket, hogy óhajtanak-e arra most nyilatkozatot tenni.

Asztalos Ferenc kijelenti, hogy az itéletben megnyugszik, Péntek Ferenc pedig a presbitérium nevében az itélet ellen felebbezést jelent be.

Elnök utasitja Péntek Ferencet, hogy bejelentett felebbezést a törvényes határidőn belől adja be bíróságunk elnökségéhez s ezzel az ülést bezárja.

Kelt mint fenn.

Böszörményi Lajos s. k.
lelkészi elnök.

Tisza István s. k.
világi elnök.

Tatár Balázs s. k.
jegyzőkönyvvezető.

IV—1918. szám.

Jegyzőkönyv.

A nagyszalontai református egyházmegye rendes közigazgatási bírósága 1918. április 4-én Nagyszalontán Asztalos Ferenc közigazgatási birósági ügyében a következő végzést hozta.

Végzés.

Egyházmegyénk közigazgatási bírósága Asztalos Ferenc berekböszörményi tanitó által a berekböszörményi presbitérium határozata ellen, a tanitói készpénz fizetésnek természetben való kiszolgáltatása tárgyában inditott közigazgatási birósági eljárást — mivel Asztalos Ferenc panaszát visszavonta, — megszüntett.

Kelt, mint fent.

Böszörményi Lajos s k.
egyházi elnök.

Tisza István s. k.
világi elnök.

Szabó Lajos s. k.
egyházm. jegyző.

V—1918. szám.

Jegyzőkönyv.

A nagyszalontai református egyházmegye rendes közigazgatási bírósága 1918. április 4-én Nagyszalontán Hodor István közigazgatási birósági ügyében a következő végzést hozta.

Végzés.

Egyházmegyénk közigazgatási bírósága a panasz tárgyában jelen alkalommal itéletet nem hoz, mert megállapitja, hogy Hodor István kőröstárkányi lel-

készneк a dijlevél elleni panasza a panaszlott presbiteriummal nyilatkozattétel végett közölve s a presbiterium a birósági gyülésre meghiva nem volt, miért is felhivja az elnökséget, hogy a panasz beadványt a kőröstárkányi presbiteriummal közölje s a presbiteriumot a legközelebbi birósági gyülésre hivja meg.

Indokolás.

Az E. T. V. t. c. 61. §-a szerint a panaszt elsősorban a panaszlottal kell közölni nyilatkozattétel végett. Ugyanezen t. c. 81. §-a utasitása alapján a felek a tárgyalásra meghivandók. A Hodor István kőröstárkányi lelkész dijlevél panasza ügyében a kőröstárkányi presbiterium a panaszlott fél, amellyel a panasz nyilatkozattétel végett közölve nem volt s a birósági gyülésre meghivót nem kapott. Ügyész inditványára tehát a közigazgatási birósági ügyben az itélethozatalt fel kellett függeszteni és elhalasztani arra az időre, mig a presbitérium e panasz tárgyában nyilatkozik. A presbitériumnak, mint panaszlottnak, a tárgyalásra való meghivását szintén a törvény irja elő.

Ügyész és panaszos a biróság végzésében megnyugszik.

Kelt, mint fent.

Böszörményi Lajos s. k.
egyházi elnök.

Tisza István s. k.
világi elnök.

Szabó Lajos s. k.
egyházm. jegyző.

VI—1918. szám.

Jegyzőkönyv.

A nagyszalontai református egyházmegye rendes közigazgatási birósága 1918. április 4-én Nagyszalontán Hodor István közigazgatási birósági ügyében a következő végzést hozta.

Végzés.

Egyházmegyénk közigazgatási birósága a Hodor István kőröstárkányi lelkész panaszos által, Bottyán Pál belényesi lelkész panaszlott ellen a felvett stóla visszafizetése tárgyában megindult közigazgatási birósági eljárást, — mivel Hodor István panaszát visszavonta, — megszünteti.

Kelt, mint fent.

Böszörményi Lajos s. k.
lelkészi elnök.

Tisza István s. k.
világi elnök.

Szabó Lajos s. k.
egyházm. jegyző.

VII—1918. szám.

Jegyzőkönyv.

A nagyszalontai reform. egyházmegye rendes fegyelmi bírósága Hodor István köröstárkányi lelkész ellen hivatalból meginditott fegyelmi ügyben Nagyszalontán 1918. ápr. 4-én a következő

itéletet

hozta:

A nagyszalontai református egyházmegye rendes fegyelmi bírósága Hodor István köröstárkányi lelkészt az E T. V. t.-c. 34. §-a 7. pontjába ütköző vétség elkövetésében vétkesnek nyilvánitja s ugyanazon t.-c. 35. § b) pontja alapján másodfoku büntetéssel feddéssel sujtja.

Indokok:

A belényesi kir. Járásbiróság B. 87/1918. sz. a. kelt jogerős itéletével — melyet az egyházmegye esperesi hivatalához áttett — a Hodor István által K. Benedek János köröstárkányi egyházgondnok ellen magánlaksértés vétsége miatt emelt panaszt elutasitotta, illetőleg a vádlottat a vád és következményeinek terhe alól felmentette, ellenben Hodor Istvánt, akit a vádlott K. Benedek János viszontvádolt, a becsületsértés vétségében vétkesnek nyilvánitotta amiatt, mert 1917. évi december hó 22-én Hodor István lelkész K. Benedek János egyházgondnokot a köröstárkányi reform. parokhiális lakásából, illetve annak szobájából kezeinél fogva kilökte, az ajtót rácsapta és „szemtelen“ kifejezéssel illette, ezért 100 K büntetésre, továbbá a költségek megfizetésére itélte. A büntetés végrehajtását azonban a B. N. 1. §-a alapján 3 évi próbaidőre felfüggesztette.

Hodor István lelkész a bíróságunk előtt tartott tárgyaláson felindult állapotára hivatkozva, a belényesi kir. Járásbiróság által megállapitott tényállást csak részben ismeri el valónak, mégis, mivel a járásbirósági itéletben megállapitott tényállást megerőtleniteni meg sem kisérelte, azt mindenekben helyesnek kell elfogadni.

Ezen tényállás szerint pedig K. Benedek János egyházgondnok azért ment a lelkészhez, mert ez Sándor Mikló Ferenc temetési szertartásán részvételért, a gyászszertartásnak lelkészi vezetéséért, a szabályszerü stólánál magasabb összeget kért s bejelentette, hogyha a lelkész a magasabb követeléshez ragaszkodnék, kénytelen lesz más lelkészt hivatni s a halottat azzal eltemettetni.

Ellenben Hodor István lelkésszel szemben az a tényállás nyert beigazolást, hogy K. Benedek János a temetés rendezése végett ment be a lelkészi lakásba és Hodor István ok nélkül kilökte, sőt egy tanu, Lőrincz János szerint „szemtelen“ kifejezéssel is illette, öreg Lőrincz János és S. Mikló Ferenc tanuk vallomása szerint pedig egy korbácsot vett elő, de annak használatában Hodor Istvánt a felesége megakadályozta.

Enyhitő körülményt a bíróság csupán abban talál, hogy Hodor István lelkész, bár rövid, alig 5 évi müködése alatt az egyházmegyei közgyülést sokszor foglalkoztatta, fegyelmi vétségben azonban csak a mai napon — a Bottyán Pál belényesi lelkész sérelmére elkövetett vétségért — s azért a feddéssel sujtatott.

Sulyosbitó körülményül azonban a bíróság Hodor Istvánnak épen a lelkészi állását tudja be, amely állásában nekie tettlegességre ragadtatni magát még sulyosabb esetben sem szabad, a kérdéses alkalommal pedig, amikor rajta és a gondnokon kivül még három férfi tanu is volt jelen, élete, testi épsége veszélyben nem forgott.

Ezen itélet nyilvános ülésben meghirdettetvén, abban ugy a vád képviselője, mint az elitélt lelkész megnyugodtak.

Az itélet jogerős.

Elnök az itéletet az V. t.-c. 131. §-a értelmében végrehajtja, Hodor István lelkészt a bíróság előtt megfeddi.

Kelt mint fent.

Böszörményi Lajos s. k.
egyházi elnök.

Tisza István s. k.
világi elnök.

Szabó Lajos s. k.
egyházm. jegyző.

Tárgymutató.

A) Közgyülési ügyek.

	Jegyzők:
1. A közgyülés megnyitása	Fogarassy B.
2. Az egyházak világi képviselőinek igazolása	"
3. Jelentés a távollevő tagokról	"
4. A tárgysorozat megállapitása	"
5. Esperes általános jelentése	"
6. Esperes jelentése az elnöki uton elintézett ügyekről	"
7. Tanügyi bizottság jelentése	Bottyán P.
8. Péntek Ferenc inditványa	"
9. Missiói bizottság jelentése	Bokor S.
10. A békésbánáti egyházmegye kérelme a radnalippai missiói körből 7—8 községnek átengedése tárgyában	Fogarassy B.
11. 1917. évi közalapi számadás, 1918. évi járulék kimutatás	Szabó Lajos
12. Közigazgatási pénztárnok számadása	"
13. Közigazgatási pénztárnok javaslata az egyházak közigazgatási járulékának felemeléséről s az egyházmegyei tisztviselők tiszteletdijainak rendezéséről	Fogarassy B.
14. Országos nyug- és gyámintézet számadása	Szabó Lajos
15—24. Számvevőszék jelentése	Perec István
25. A nagyváradi tanitónőképző intézet számadása és költségvetése	Fogarassy B.
26. A nagybányai egyházmegye inditványa a korpótlék és adósegély kiutalásának meggyorsitása tárgyában	"
27. Egyházkerületi képviselők megválasztása	"
28. A tenkei baptisták kérvénye gyermekeiknek a református iskolába járatása tárgyában	"
29. Erdőgyaraki rendkivüli adókivetés	Perec István
30. Nagyszalontai rendkivüli adókivetés	"
31. Árpádi rendkivüli adókivetés	Szabó Lajos
32. Árpádi alapitó levelek	"
33. Magyarcsékei alapitó levelek	"

34. Sarkadi alapitó levél ... ... Szabó Lajos
35. Kisnyégerfalvai iskola államositása ... ... „
36. Magyarcsékei egyház kölcsönkérvénye ... Tatár Balázs
37. Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság kiküldése Fogarassy B.

B) Birósági ügyek. *Jegyzők:*

I—1918. Köröstárkányi lelkésznek az adósegélyből fedezhető járandóságának és az ezen ügyben megtartott helyszini vizsgálat költségei viselésének megállapitása ... ... Fogarassy B.
II—1918. Bottyán Pál panaszkérvénye Hodor István és Szondy Géza ellen ... ... Szabó Lajos
III—1918. Asztalos Ferenc felebbezése a berekböszörményi presb. határozata ellen Tatár Balázs
IV—1918. Asztalos F. járandóságának természetben kiadatását kéri ... ... Szabó Lajos
V—1918. Hodor István dijlevelének érvénytelenitését kéri ... ... Szabó Lajos
VI—1918. Hodor István a Bottyán Pál által felvett stóla visszatéritését kéri ... ... Szabó Lajos
VII—1918. Belényesi kir. járásbiróság marasztaló itélete Hodor István ellen ... ... Szabó Lajos.

Esperesi jelentés.

Három és fél éve dúl már a világháboru, bánatba boritva számtalan családot, inséget, nyomoruságot támasztva egész nemzetek körében. — Ez az oka, hogy ezen idő alatt beterjesztett esperesi jelentéseimen mindig bizonyos aggodalmas hang vonult keresztül, mivel a háboru megbénitotta egyházi életünk müködését is. — Fejlődésről a legtöbb helyen nem lehetett szó, még az is nagy küzdelemmel, a vezetők körültekintő gondoskodásával s önfeláldozó fáradozásaival volt kivihető, hogy legalább a visszaesést megakadályozhassuk. E tekintetben a lelkészek, tanitók és presbytériumok munkásságát a legnagyobb dicsérettel emlithetem fel. — Az ujabb épitkezés az anyagok és munkadijak rendkivüli drágasága folytán teljesen szünetelt s az egyházak meglevő épületeiknek jókarban tartására voltak kénytelenek szoritkozni.

Egyházmegyénk behivott négy tábori lelkésze közül Hodor István köröstárkányi lelkészt haza bocsátották s ő 1917. december elején átvette hivatalát. Igen sok tanitónk teljesit most is hadi szolgálatot, de legalább a B) osztályu és csak segédszolgálatra alkalmas egyéneket felmentették, ezenkivül a kormány öt egyházunkba küldött helyettesül állami tanitókat, akiknek csak lakásukról tartoznak gondoskodni az egyházak. E két intézkedés által iskoláinkban a tanitás eredményesebbé tétele várható.

A tanitók nehéz megélhetési viszonyait nagy mértékben enyhitette azon körülmény, hogy az államtól ruhasegélyt, drágasági- és családi-pótlékot nyertek.

Egyházmegyénk 47 lelkésze közül 39-en kaptak 200-tól 600 koronáig terjedő drágasági pótlékot 8800 korona összegben. (1916-ban csak 9-en.) — Ruhasegélyben minden lelkész részesült. — A családi pótlék is meg van igérve, az ennek kiesközlésére szükséges okmányok beszerzése, rendezése igen sok munkával járt, mivel a kiállitásukra vonatkozó utasitások félreértésekre adtak alkalmat, igy több izben kellett azokat visszaküldeni, ujabbakkal pótoltatni. — Főtiszteletü Püspök Ur mult évi december 15-én a kerületből beérkezett összes iratokat

felterjesztette a Nagyméltóságu Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Urhoz, aki ismét visszaküldte azon utasitással, hogy adóhivatalonként kell a lelkészek okmányait csoportositani, mely munkálat — mint a kerületi számvevőtől értesültem, — folyamatban van s igy valószinü, hogy minden erre jogosult lelkész rövid idő alatt megkapja a családi pótlékot.

Örömmel jelentem, hogy egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokától 1917. november 28-ról keltezve következő levelet kaptam: „Boldogult Édesatyám képét a nagyszalontai egyházmegyének küldöm azzal a kéréssel, hogy az üléstermünkben helyeztessék el. Sziveskedjék kérem azt a kérésemet tolmácsolni az egyházmegye közönsége előtt, hogy hosszu gondnoki müködésének ez emlékét szivesen fogadni méltóztassék. — Igaz tiszteletem kifejezésével vagyok őszinte hive: Tisza István." Én a fiui kegyeletnek és egyházmegyénk iránt tanusitott jóindulatnak ezen megható nyilvánulását egyházmegyénk nevében megköszöntem, az arcképet átvettem s a gyülés teremben elhelyeztettem, de kérem a tisztelt közgyülést, hogy e nagy értékü adományt a maga részéről is megköszönni s a kép megőrzéséről alkalmas módon gondoskodni méltóztassék.

Abban a hitben voltunk, hogy meglevő harangjainkat nem fogják hadi célokra felhasználni. Annál fájdalmasabban hatott reám a radna-lippai, szemlaki és borossebesi lelkészek azon jelentése, hogy az ő utolsó harangjaikat is elvitette a hadvezetőség, pedig azon a vidéken sokszorosan sajnálatos a magyar református egyházak harangjainak elnémulása. — Azóta megjött a Hadügyminiszter Ur értesitése, hogy minden toronyban meghagynak egy harangot.

Részvéttel jelentem, hogy Dabizs Ferenc köröstárkányi tanitó 1918. január 14-én meghalt, — ő két évtizeden át müködött a tanitói pályán. Küzdelmei után nyugodjék békével.

A reformáció négyszázados évfordulóját azzal óhajtotta megünnepelni az Egyetemes Református Egyház vezetősége, hogy 1917. október 22-re összehivta a zsinatot Budapestre. — Október 31-én a Kálvin-téri templomban volt alkalmi isteni tisztelet, ennek bevégzése után a székesfőváros tanácstermében az ágostai evangélikusokkal együttesen közös ülést tartottunk, melyen az ország minden részéből összesereglett, legalább ezer protestáns lelkész és nagyszámu világi hitsorsosunk vett részt. — A zsinat nem hozott ujabb törvényeket, hanem bizottságokat küldött ki az előmunkálatok elkészitésére. A bizottságok azonnal megkezdték tárgyalásaikat s megállapodtak a törvények módositásánál követendő alapelvekre nézve.

Jelentésem irása közben érkezett meg az orosz béke hire. Egy hajnali fénysugár a mindent elboritó sötét éjszakában,

egy olajágat hozó galamb a rettenetes vérözönben. — Adja Isten, hogy jöjjön fel minél előbb az óhajtott és sóvárogva várt béke áldott napja, hogy annak világánál ujra megkezdhessük egyházépitő munkánkat, melegénél ápolhassuk az emberszeretet virágait, és amidőn még egyszer összegyülünk, hálákat adhassunk Istennek a szabaditásért, hogy „kivőn minket a sötét veremből és a mi lábainkat a békesség ösvényére vezérelte."

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalonta, 1918. március 5.

Böszörményi Lajos
esperes.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés.

Egyházmegyénk mult évi közgyülése óta a következő intézkedéseket tettem, melyeknek részint tudomásul vételét, részint helybenhagyását kérem.

1. Mangu Árpád református vallásu állami iskolai tanitót felhatalmaztam arra, hogy a világosi polgári leányiskolában a református vallásu növendékeknek a hittant tanithassa. (807 sz. 1917 október 4.)

2. Mivel Papp Lajos pankotai segédlelkész a második lelkészképesitő vizsgát letette, őt helyettessé kineveztem, Hunyady Lászlót pedig a felügyelő lelkészségtől felmentettem. (827. sz. 1917. október 11.)

3. A Tiszaradvány pusztai iskolában Borbély Sára római kath. vallásu tanitónőt alkalmazták helyettesül, mivel református vallásut nem kaptak. Beterjesztett okmányai és a geszti lelkész ajánlata folytán a helyettes tanitónőségben megerősitettem s felhatalmaztam a református növendékek vallásos oktatására, annyival inkább, mert a mi nagyváradi református tanitónőképző intézetünkben végzett és énekeinket tudja. (873. sz. 1917. október 25.)

4. A belényessonkolyosi presbytériumnak engedélyt adtam, hogy az egyházfentartási alapból 250 korona ideiglenes kölcsönt vegyenek fel s azt vagy a kerülettől nyert segélyből, vagy az egyház bevételeiből legfeljebb két év alatt visszafizessék. (932. sz. 1917. december 7.)

5. Szathmáry István magyarremetei lelkész az iskolai körlátogatóságról lemondott. 15 éven át teljesitett buzgó müködéséért köszönetemet fejeztem ki. A belényesi körbe ideiglenes iskolalátogatónak Bottyán Pált biztam meg. — Felkérem a tisz-

telt közgyülést, a belényesi körbe rendes iskolai körlátogatót választani méltóztassék. (48. sz. 1918. január 18.)

6. A Körösön túli körbe ideiglenes iskolalátogatóul Nyeste Gyula mezősasi tanitót kértem fel. (63. sz. 1918. január 24.)

7. A kisperegi presbytérium kérésére beleegyeztem abba, hogy az egyház — szükségeinek fedezésére, — 1000 korona ideiglenes kölcsönt vegyen fel. A kölcsönt december 15-ig visszafizetni s arról az esperesi hivatalhoz jelentést tenni tartozik. (85. sz. 1918. február 2.)

8. Az erdőgyaraki presbytériumnak engedélyt adtam arra, hogy az egyházfentartási alapból 1000 korona ideiglenes kölcsönt vegyenek oly feltétellel, hogy azt december 15-ig visszafizessék s ennek megtörténtéről az esperesi hivatalhoz jelentést tegyenek. (89. sz. 1918. február 2.)

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalonta, 1918. március 5.

Böszörményi Lajos
esperes.

Dőme Károly, Nagyszalonta.